

सत्यमेव जयते
महाराष्ट्र शासन

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१०-२०११

जलसंपदा विभाग

१

(पाटबंधारे प्रकल्प)

शासकीय मुद्रणालय, नागपूर.

२०१०

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१० - २०११

जलसंपदा विभाग

१

(पाटबंधारे प्रकल्प)

जलसंपदा विभागातर्फे तयार करण्यात आलेल्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकांची यादी

कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचा क्रमांक	कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचे नाव
१	जलसंपदा विभाग
२	जलविद्युत प्रकल्प
३	महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे.
४	विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर.
५	कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे.
६	तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगाव.
७	गोदावरी-मराठवाडा विकास महामंडळ, औरंगाबाद.

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	पृष्ठे Pages
उपोद्घात	
Preface	(एक)
प्रस्तावना	
Introduction	(तीन)
समग्र कार्यक्रम	
Overall Performance.	(1)-(12)
संघटनीय तक्ता	
Organisational Chart.	(13)

कार्यक्रम Programme (1)	प्रस्तावना Introduction (2)	तक्ता-१ Table-I (3)	तक्ता-२ Table-II (4)	तक्ता-३ Table-III (5)
एक- धोरण व प्रशासन-				
I—Policy Formation and Administration	1	10
दक्षता पथक				
Vigilance Squad	11
दोन- मोठे व मध्यम पाटबंधारे-				
II— Major and Medium Irrigation
तांत्रिक नियंत्रण आणि पर्यवेक्षण—				
1. Technical Control and Supervision.		12
गुणनियंत्रण				
2. Quality Control	1	13
आधार सामग्री संचयन				
3. Data Collection.	1	14
संशोधन				
4. Research	2	15
प्रशिक्षण				
5. Training	3	16
सर्वेक्षण आणि अन्वेषण				
6. Survey and Investigation	4	17
संमंत्रणा				
7. Consultancy	5	18

अनुक्रमणिका-चालू
CONTENTS—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
तीन-कृषी विकास-				
III—Agricultural Development				
	लहान पाटबंधारे			
1.	Minor Irrigation	6	19
	उपसा सिंचन योजना			
2.	Lift Irrigation Schemes	6	20
	पूरनियंत्रण व जलनिःस्सारण			
3.	Flood Control and Land Drainage	7	21
	क्षेत्र विकास			
4.	Area Development	7	22
	मृद-संधारण			
5.	Soil-Conservation	7	23
चार- विशेष सेवा-				
IV—Special Services				
	यांत्रिकी संघटना			
1.	Mechanical Organisation	8	24
	कर्मचारी गोषवारा			
	Personal Summary	26-29	30-37
	पदे व वेतनश्रेणी दर्शविणारा तक्ता			
	Posts and Scales of Pay	38-44

उपोद्घात

महाराष्ट्र शासनाने अर्थसंकल्पित सुधारणेचा एकात्मिक भाग म्हणून विकास कार्यक्रम परस्पर हाताळणा-या निवडक विभागासाठी कार्यक्रम अंदाजपत्रकाची पद्धती अनुसरली होती. त्याप्रमाणे त्यावेळच्या पाटबंधारे व वीज विभागाचे १९७०-७१ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक पहिल्यावेळी वित्त विभागाने तयार केले. त्यानंतरची कार्यक्रम अंदाजपत्रके पाटबंधारे व वीज विभागाने वेळोवेळी तयार केली. कार्यक्रम अंदाजपत्रक आता काहीसे संक्षिप्त करण्यात आले आहे. सन १९९२-९३ च्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकापासून पाटबंधारे प्रकल्पांच्या पाण्याच्या वापराबाबतची अधिक सुस्पष्ट संख्यात्मक माहिती देण्यात येते.

आता जलसंपदा विभागाच्या मागण्या आणि कार्यक्रम यासंबंधीचे २०१०-२०११ सालचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक संकेत मान्य अर्थसंकल्पास पूरक म्हणून सादर करण्यात येत आहे.

ए. बा. पाटील,
सचिव,
जलसंपदा विभाग,
महाराष्ट्र शासन.

प्रस्तावना

या प्रकाशनात जलसंपदा विभागाचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक प्रस्तुत करण्याचा प्रयत्न केला आहे. कार्यक्रम अंदाजपत्रकाच्या तंत्रात संबंधित विभागाने अंगिकारलेल्या कार्याच्या संदर्भात कार्यक्रम व कार्य निश्चित करून अंतर्भूत करणे. याबाबत विभागाच्या कार्यक्रम अंदाजपत्रकात त्या विभागाने ज्या कार्यक्रमासाठी निधी मागितला असेल त्यांचाच समावेश करणे आवश्यक ठरते. म्हणून या प्रकाशनात पाटबंधारे या कार्यासाठी जलसंपदा विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असलेली सर्व (जलविद्युत प्रकल्पाव्यतिरिक्त) अर्थसंकल्पीय अनुदाने दर्शविली असून त्याविषयी स्पष्टीकरण केले आहे. जलविद्युत प्रकल्प या कार्यक्रमाचे स्वतंत्र अंदाजपत्रक प्रकाशन सादर केले आहे.

२. महाराष्ट्र राज्यात अपु-या व अनिश्चित पडणा-या पावसामुळे ज्या ठिकाणी संरसल जलसिंचनाची बांधकामे करण्यात आली आहेत. हे विभाग सोडले तर राज्यात वारंवार टंचाईची परिस्थिती उद्भवते. जलसिंचनाची सुविधा उपलब्ध करून दिली तरच, राज्यात दर हेक्टरी उत्पादन वाढविण्याच्या दृष्टीने फारच मदत होईल. त्याचप्रमाणे दर हेक्टरी उत्पादन वाढविण्याच्या दृष्टीने अन्यत्र सध्याची पीक पद्धती बदलून जास्त चांगली पद्धती अवलंबणे हे केवळ जलसिंचनाची सुविधा उपलब्ध करून दिली तरच शक्य आहे. म्हणून कृषि उत्पादनात सुधारणा करण्याचे व स्थैर्य आणण्याचे व या राज्यातील पीक पद्धतीवर भर देऊन जमिनीची उत्पादकता वाढविण्याचे साधन म्हणून पाटबंधा-याचे महत्त्व अधिक वाढविण्याची आवश्यकता आहे. राज्यात खडकाळ जमीन असल्याने पाटबंधा-याचा विस्तार करण्यास अगदी मर्यादित वाव आहे.

३. जलसंपदा विभागाद्वारे सिंचन विकासासाठी पार पाडल्या जाणा-या कार्याच्या विश्लेषणाच्या आधारे पुढील चार कार्यक्रम निश्चित करण्यात आले आहेत :-

- (१) धोरण व प्रशासन,
- (२) मोठे व मध्यम पाटबंधारे,
- (३) कृषि विकास,
- (४) विशेष सेवा.

४. जास्तीतजास्त जमीन जलसिंचनाखाली आणण्याच्या बाबतीत २० कलमी कार्यक्रमाशी या विभागाचा फार महत्त्वाचा संबंध येतो, तसेच राज्यात अधिक विस्तृत कृषि औद्योगिक पाया निर्माण करण्यासाठी उपलब्ध जलसिंचन क्षमतेचा अधिकतर वापर साधावा असे शासनाचे धोरण आहे.

५. कृष्णा खो-यातील महाराष्ट्राच्या वाटपाचे पाणी पूर्णपणे उपयोगात आणण्यासाठी पाटबंधारे प्रकल्पांची कामे कालबद्ध कार्यक्रमानुसार पूर्ण करण्याच्या हेतूने जानेवारी, १९९६ मध्ये महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे या महामंडळाची स्थापना करण्यात आली. त्यानंतर त्याच धर्तीवर (२) विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर, (३) तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगांव, (४) कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे, (५) गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद या महामंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे.

६. सिंचन आयोगाने त्यांचा अहवाल पाच खंडात दिनांक १ ऑक्टोबर १९९९ रोजी शासनास सादर केला आहे. सिंचन आयोगाच्या अहवालाचा अभ्यास करून कृती आराखडा तयार करण्यासाठी महासंचालक, महाराष्ट्र जल व सिंचन आयोग, औरंगाबाद हे पद दिनांक १ फेब्रुवारी १९९९ पासून निर्माण करण्यात आले.

७. २००८-२००९ वर्षातील प्रत्यक्ष खर्च, २००९-१० वर्षांच्या तरतुदी व सुधारित अंदाज २००९-१० आणि २०१०-११ वर्षांच्या तरतुदी या प्रकाशनात विवरणपत्र-१ मध्ये दर्शविल्या आहेत. जलसंपदा विभागाचा संघटनात्मक तक्ताही या प्रकाशनात दिलेला आहे. कार्यक्रम अंदाजपत्रकांच्या वर्षात अंतर्हित असल्याप्रमाणे प्रत्येक कार्यक्रम प्रस्ताविक, वित्तीय आवश्यकता, कार्यभाराचा गोषवारा व वित्तीय आवश्यकतांचे स्पष्टीकरण, कर्मचारीवर्ग विषयक गोषवारा अशा चार भागात सादर करण्यात आला आहे.

८. कार्यक्रम अंदाजपत्रक म्हणजे मुल्यांकन अहवाल नव्हे हे सर्वाना मान्य होईल. तथापि, सिंचन विकासासाठी जलसंपदा विभाग पार पाडीत असलेल्या कार्याचे स्वरूप लक्षात घेऊन उपलब्ध असलेल्या नवीनतम माहितीच्या आधारे विविध कार्यक्रमांचे संदर्भात पार पाडलेली कामगिरी दर्शविण्याचा प्रयत्न केला आहे.

समग्र कार्यक्रम

महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ :

महाराष्ट्र शासनाने जानेवारी १९९६ मध्ये महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळाची स्थापना महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ अधिनियम, १९९६ (महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १५) अन्वये केली. कृष्णा पाणीतंटा लवादाच्या निवाड्यानुसार महाराष्ट्राच्या वाट्याला आलेले कृष्णा खो-यातील ५६० हजार दशलक्ष घनफूट (टी. एम. सी.) इतके पाणी सन २००० पूर्वी वापरण्याच्या दृष्टीने राज्यातील सिंचन प्रकल्प, जलविद्युत प्रकल्प आणि पूरनियंत्रणासह लाभक्षेत्र विकासाची कामे यांचे जलद नियोजन, अन्वेषण, संकल्पचित्रे व व्यवस्थापन इत्यादी करण्याचे नियोजित होते. यासाठी महाराष्ट्र शासनाद्वारे रु. ३,५०० कोटी इतका निधी राज्य शासनाचा भाग भांडवलाचा हिस्सा म्हणून महामंडळास ५ वर्षांच्या कालावधीत उपलब्ध करून देण्याचे नियोजित होते. उर्वरित निधी खुल्या बाजारातून रोख्यांद्वारे उभारण्याचे प्रस्तावित होते. सदरहू महामंडळाकडून २५ मोठ्या, ३७ मध्यम व ३०३ लघु पाटबंधारे प्रकल्पाची कामे पूर्ण करण्यात येणार आहेत. आतापर्यंत शासनाने महामंडळाला रुपये १२०९०.६६ कोटी अंशदान दिले असून त्यात व्याजापोटी दिलेल्या रु. ४९९७.६९ कोटीचा समावेश आहे. याशिवाय महामंडळाने कर्जरोख्यांद्वारे रुपये ६२३७.२२ कोटी इतका निधी उभारलेला आहे.

विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ :

विदर्भातील सिंचन प्रकल्पांना गती देण्यासाठी शासनाने विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळाची स्थापना विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ अधिनियम, १९९७ अन्वये करण्यात आली. ह्या महामंडळाकडे सुरुवातीस १० मोठ्या प्रकल्पांची कार्यवाही सोपविण्यात आली होती. तदनंतर दिनांक २३-११-१९९८ च्या आदेशान्वये ४ मोठे, २७ मध्यम व ५५ लघु पाटबंधारे प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी महामंडळाकडे सुपूर्द करण्यात आले आहेत. उपरोक्त अधिनियमामध्ये दिनांक १३ एप्रिल २००७ रोजी केलेल्या सुधारणेनुसार विदर्भ प्रदेशातील शासनाकडे विहित असलेल्या सर्व सर्वेक्षणाधीन व अन्वेषणाधीन किंवा बांधकामाधीन पाटबंधारे प्रकल्पांमधील जंगम व स्थावर मालमत्तेचा समावेश असलेल्या मालमत्ता व मत्ता त्यांच्या आस्थापनेसह महामंडळाकडे विहित करण्यात आलेल्या आहेत. तसेच शासनाच्या जलसंपदा विभागाकडून प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेले तथापि विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ (सुधारणा) अधिनियम, २००७ अंमलात येण्याच्या दिनांकापूर्वी अर्थसंकल्पीय तरतूद न झालेले असे विदर्भातील सर्व पाटबंधारे प्रकल्प, महामंडळाकडे विहित करण्यात आलेले आहेत.

ह्या सर्व प्रकल्पांचे काम १० वर्षांत पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे. या प्रकल्पांचा एकूण खर्च १४१८८.९२ कोटी रुपये असून हे प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर १३ लक्ष हेक्टर सिंचन क्षमता निर्माण होवू शकेल. या प्रकल्पांसाठी आवश्यक असणारा निधी शासनातर्फे उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. आतापर्यंत शासनाने महामंडळाला रु. १०२६२.५६ कोटी इतके अंशदान दिले असून त्यात व्याजापोटी दिलेल्या रु. १२८७.८२ कोटीचा समावेश आहे. याशिवाय महामंडळाने कर्जरोख्यांद्वारे रु. २०९८.८९ कोटी इतका निधी उभारलेला आहे.

कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ :

कोंकणातील उपलब्ध जलसंपत्तीचा जास्तीत जास्त वापर करण्याच्या उद्देशाने कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ अधिनियम, १९९७ (सन १९९७ चा अधिनियम क्र. ३) अन्वये कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ निर्माण करण्यात आले आहे. महाराष्ट्र राज्य मंत्रिमंडळाने दिनांक १०-६-१९९७ रोजी रत्नागिरी येथील मंत्रीमंडळाच्या बैठकीत ४ बांधकामाधीन मध्यम प्रकल्प, २७ लघु प्रकल्प गेल्या ३ ते ५ वर्षांत पूर्ण करण्याचा निर्णय घेतला आहे. यासाठी रुपये ५५७ कोटी इतकी रक्कम शासन अर्थसंकल्पातून उपलब्ध करून देणार होते व उर्वरित रुपये ३७४ कोटी कर्जरोख्यांच्या माध्यमातून उभारण्याचे होते.

दरम्यान मंत्रिमंडळाने दिनांक १-९-१९९८ रोजीच्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत तळवा ह्या मोठ्या प्रकल्पाचा समावेश ह्या महामंडळात करावयाचा निर्णय घेतला. त्यामुळे कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळात एकूण १ मोठा, ४ मध्यम व ३३ लघु पाटबंधारे योजना अशा एकूण ३८ योजनांचा समावेश झाला.

त्यानंतर दिनांक १३ एप्रिल, २००७ रोजी वरील अधिनियमात केलेल्या सुधारणेनुसार कोंकण प्रदेशातील शासनाकडे विहित असलेल्या सर्व सर्वेक्षणाधीन व अन्वेषणाधीन किंवा बांधकामाधीन पाटबंधारे प्रकल्पांमधील जंगम व स्थावर मालमत्तेचा समावेश असलेल्या मालमत्ता व मत्ता त्यांच्या आस्थापनेसह महामंडळाकडे विहित करण्यात आलेली आहेत. तसेच शासनाच्या जलसंपदा विभागाकडून प्रशासकीय मान्यता देण्यात आलेले तथापि कोंकण पाटबंधारे विकास महामंडळ (सुधारणा) अधिनियम, २००७ अंमलात येण्याच्या दिनांकापूर्वी अर्थसंकल्पीय तरतूद न झालेले असे कोंकणातील सर्व पाटबंधारे प्रकल्प, महामंडळाकडे विहित करण्यात आलेले आहेत.

ह्या योजनांची किंमत रुपये २९४०.२३ कोटी इतकी असून ते पूर्ण झाल्यावर २.५१ लक्ष हेक्टर सिंचन क्षमता निर्माण होवू शकेल. या प्रकल्पांसाठी आवश्यक असणारा निधी शासनातर्फे उपलब्ध करून देण्यात येणार आहे. आतापर्यंत शासनाने महामंडळाला रु. १६०१.८५ कोटी इतके अंशदान दिले असून त्यात व्याजापोटी दिलेल्या रु. ३७६.७३ कोटीचा समावेश आहे. याशिवाय महामंडळाने कर्जरोख्यांद्वारे रु. ५९४.८५ कोटी इतका निधी उभारलेला आहे.

तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ :

तापी नदीचे महाराष्ट्र राज्याशी संबंधित पाणी उपयोगात आणण्यासाठी व तापी खो-यातील पाटबंधारे प्रकल्पांना चालना देण्यासाठी तापी पाटबंधारे विकास महामंडळाची तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ अधिनियम, १९९७ नुसार स्थापना करण्यात आली. या महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रात तापी खो-यातील जळगाव, नाशिक, धुळे व नंदुरबार जिल्ह्यातील बांधकामाधीन, प्रशासकीय मान्यताप्राप्त व भविष्यकालीन एकूण ८ मोठे, ३७ मध्यम, ११ उपसा सिंचन योजना व ११५ लघु पाटबंधारे योजनांचा समावेश असून हे प्रकल्प पुढील १० वर्षात पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे. प्रकल्पाचा एकूण खर्च रु. ४.६६८ कोटी इतका असून पैकी शासन रु. २३७७ कोटी अंशदान म्हणून देणार आहे. उर्वरित रक्कम खुल्या बाजारातून रोख्यांद्वारे उभारण्यात येणार आहे. आतापर्यंत शासनाने महामंडळाला रु. २८२४.५४ कोटी इतके अंशदान दिले असून त्यात व्याजापोटी दिलेल्या रु. ८८५.९७ कोटीचा समावेश आहे. याशिवाय महामंडळाने कर्जरोख्यांद्वारे रु. १३२०.८६ कोटी इतका निधी उभारलेला आहे.

गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ :

गोदावरी नदीचे महाराष्ट्र राज्याशी संबंधित पाणी उपयोगात आणणे व गोदावरी खो-यांतर्गत मराठवाड्यातील औरंगाबाद, जालना, बीड, उस्मानाबाद, लातूर, नांदेड, परभणी, हिंगोली, अहमदनगर व नाशिक या जिल्ह्यातील सिंचन प्रकल्पांना गती देण्यासाठी शासनाने गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळाची गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ अधिनियम, १९९८ अन्वये स्थापना केली आहे. या महामंडळाकडे १३ मोठे, २२ मध्यम व १३८ लघु पाटबंधारे प्रकल्प (राज्यस्तर) प्राथम्याने पूर्ण करावयाचे आहेत. या महामंडळाच्या कार्यक्षेत्रात गोदावरी खो-यातील सर्व बांधकामाधीन व भविष्यकालीन मोठे, मध्यम व लहान पाटबंधारे प्रकल्पांचा (राज्यस्तर) समावेश करण्यात आला आहे. ह्या प्रकल्पांना सुमारे रुपये ३९०० कोटी खर्च होणार असून त्यापैकी शासन रुपये १३०० कोटी अंशदानाच्या स्वरूपात देणार आहे व रु. २६०० कोटी खुल्या बाजारातून कर्जरोख्यांद्वारे उभारण्याचे नियोजन आहे. या महामंडळातील प्रकल्प येत्या ७ वर्षात पूर्ण करण्याचे नियोजन करण्यात आले आहे. आतापर्यंत शासनाने महामंडळाला रु. ७१४१.७८ कोटी इतके अंशदान दिले असून, त्यात व्याजापोटी दिलेल्या रु. १००६.९८ कोटीचा समावेश आहे. याशिवाय महामंडळाने कर्जरोख्यांद्वारे रुपये १८५०.८० कोटी इतका निधी उभारलेला आहे.

२. लघु पाटबंधारे योजना :

२.१ केंद्र शासनाने ठरविल्याप्रमाणे लागवडीलायक लाभक्षेत्र २००० हे. पर्यंत असलेल्या पाटबंधारे योजनांना लघु पाटबंधारे अशी व्याख्या करण्यात आली आहे. लघु पाटबंधारे प्रकल्प हे मुख्यतः धरण व कालवे, कोल्हापूर पद्धतीचे बंधारे, उपसा सिंचन योजना, पाझर तलाव या स्वरूपाचे असतात. या प्रकल्पांमुळे विखुरलेल्या प्रदेशात सिंचनाचा फायदा मिळतो. म्हणून लघु पाटबंधारे योजनांना अग्रक्रम देण्यात आला आहे.

२.२ सन १९९२-९३ मध्ये शासनाने जलसंधारण विभागाची निर्मिती केली. १०१ ते २५० हेक्टर सिंचन क्षमता असलेले लघु पाटबंधारे प्रकल्प जलसंधारण विभाग कार्यान्वित करित आहे. जलसंपदा विभाग २५१ ते २,००० हेक्टर मधील सिंचन क्षमता असलेले लघु पाटबंधारे प्रकल्प कार्यान्वित करतो.

२.३ लघु पाटबंधारे प्रकल्पांना गतिमान करण्याच्या दृष्टीने व राज्याच्या सर्व भागात मोठ्या प्रमाणावर अशा योजना घेण्यात याव्यात म्हणून लघु पाटबंधारे प्रकल्पांना मंजुरी देण्याचे राज्यस्तरीय मापदंड दि. ३ जानेवारी, २००८ रोजी व कोकणासाठी दि. २९-७-२००९ च्या शासन निर्णयान्वये सुधारीत केले आहेत.

२.४ २५० हेक्टरपर्यंत सिंचन क्षमता असलेल्या लघु पाटबंधारे योजना (स्थानिकस्तर) व २५० हेक्टरपेक्षा जास्त क्षेत्र असलेल्या योजना लघु पाटबंधारे योजना (राज्यस्तरीय) असे वर्गीकरण करण्यात आले आहे.

लघु पाटबंधारे योजना (राज्यस्तर) द्वारे आतापर्यंत म्हणजे जून २००९ अखेर अंदाजे १२.१७ लक्ष हेक्टर सिंचन क्षमता निर्माण झाली आहे. वार्षिक योजना २००८-२००९ हंगामामध्ये लघु पाटबंधारे योजना (राज्यस्तर) द्वारे ६५,५९२ हेक्टर इतकी अधिक सिंचन क्षमता निर्माण करण्याचे प्रस्तावित आहे. अशारितीने जून २०१० अखेर एकूण १२.८३ लक्ष हेक्टर इतकी सिंचन क्षमता राज्यस्तर लघु पाटबंधारे योजनांद्वारे निर्माण करण्याचे प्रस्तावित आहे. २०१०-२०११ या कालावधीत अंदाजे ५३.००० हेक्टर सिंचन क्षमता निर्माण करण्याचे उद्दिष्ट आहे. २०१०-२०११ या वर्षासाठी लघु पाटबंधारे योजना (राज्यस्तर) साठी नियोजन विभागाकडे आवश्यक तरतूदीची मागणी करण्यात आली असून त्याप्रमाणे मान्य नियतव्यय उपलब्ध झाल्यास अंदाजे ५३.००० हेक्टर अधिक सिंचन क्षमता निर्माण करणे शक्य होईल.

३ आंतरराज्य प्रकल्प : महाराष्ट्र राज्याचे एकूण ३६ आंतरराज्य प्रकल्प असून त्यापैकी १३ प्रकल्पांचे काम पूर्ण झाले आहे व २३ प्रकल्प बांधकामाधीन आहेत. सदर ३६ आंतरराज्य प्रकल्पांपैकी मध्यप्रदेश राज्याबरोबर ३०, आंध्रप्रदेशबरोबर २, गोव्या बरोबर १, कर्नाटक बरोबर १ व २ बहुराज्यीय आंतरराज्य प्रकल्प आहेत.

३.१ मध्यप्रदेश राज्याबरोबरचे आंतरराज्य प्रकल्प : महाराष्ट्र व मध्यप्रदेश ह्या राज्यांकडून दिनांक २८ ऑक्टोबर १९७० रोजी दोन्ही राज्यांच्या संयुक्त जलसिंचन व जलविद्युत प्रकल्पांचे कार्यक्षमतेने, तत्परतेने तसेच कमी खर्चात बांधकाम आणि परिरक्षण करण्याचेदृष्टीने आंतरराज्य नियंत्रण मंडळाची स्थापना करण्यात आली आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे मध्यप्रदेश राज्याबरोबर एकूण ३० प्रकल्प असून त्यापैकी १३ प्रकल्पांचे काम पूर्ण झाले आहे व १७ प्रकल्प बांधकामाधीन आहेत ते पुढीलप्रमाणे- १) बावनथडी प्रकल्प २) अप्पर वर्धा प्रकल्प ३) खेडीपार के.टी.वेअर ४) घाट टेमनी के.टी.वेअर ५) मुंडीपार के.टी.वेअर ६) सरकारटोला के.टी.वेअर ७) पूर्णा नदी प्रकल्प ८) बोकडनाला प्रकल्प(मंगरूळ) ९) बेवारटोला प्रकल्प १०) छारगड नदी प्रकल्प ११) तेलया नाला प्रकल्प १२) गोमई सिंचन प्रकल्प १३) मट्टाला प्रकल्प १४) मोना प्रकल्प १५) उतावळी प्रकल्प १६) पिंपरी पंचम प्रकल्प १७) कुर्सी प्रकल्प. सदर १७ प्रकल्पांचा आंतरराज्य नियंत्रण मंडळ कार्यालयाकडून वेळोवेळी परामर्श घेण्यात येत आहे.

३.२ बहुउद्देशीय प्रकल्प:- सरदार सरोवर प्रकल्प : सरदार सरोवर प्रकल्प हा महाराष्ट्र, गुजरात, मध्यप्रदेश व राजस्थान ह्या राज्यांबरोबरचा संयुक्त असा बहुउद्देशीय प्रकल्प आहे. “नर्मदा पाणीतंटा लवाद” या निर्णयाची अंमलबजावणी करण्यासाठी व सरदार सरोवर प्रकल्पाच्या बांधकामाकरिता अनुक्रमे नर्मदा नियंत्रण प्राधिकरण व सरदार सरोवर बांधकाम सल्लागार समिती ह्यांची स्थापना करण्यात आली आहे. सरदार सरोवर प्रकल्पाचे बांधकाम गुजरात राज्यातर्फे चालू आहे. महाराष्ट्रातील प्रकल्पग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम महाराष्ट्र राज्याकडून गुजरात राज्याच्या मदतीने करण्यात येत आहे. महाराष्ट्र राज्य हे नर्मदा नियंत्रण प्राधिकरण तसेच सरदार सरोवर बांधकाम सल्लागार समितीचे एक सभासद राज्य असून प्रकल्पाच्या कामाच्या पुनर्विलोकन व संनियंत्रणाच्या कामामध्ये त्याचा हातभार आहे.

३.३ कर्नाटक राज्याबरोबरचा आंतरराज्य प्रकल्प: दुधगंगा प्रकल्प : महाराष्ट्र व कर्नाटक ह्या दोन राज्यांचा संयुक्त प्रकल्प असून सदर प्रकल्पाची किंमत रु.१७१२.८० कोटी (दरसूची २००८-०९) इतकी आहे. सदर किंमत महाराष्ट्र व कर्नाटक या दोन्ही राज्यांनी ८५:१५ या गुणोत्तर प्रमाणात विभागून घ्यावयाची आहे. माहे सप्टेंबर २००९ पर्यंत या प्रकल्पावर एकूण रु. ५८२.७० कोटी इतका खर्च झाला आहे. यापैकी कर्नाटक शासनाचा वाटा रुपये ७२.२४ कोटी इतका आहे. सप्टेंबर २००९ पर्यंत कर्नाटक राज्याकडून सदर प्रकल्पापोटी रु. ७१.९२ कोटी इतकी हिश्याची रक्कम प्राप्त झाली आहे. दि.१८.८.२००९ रोजी महाराष्ट्र व कर्नाटक राज्याकडून या प्रकल्पासाठी संयुक्त करार साक्षांकित करण्यात आला आहे.

४. खारभूमी योजना : समुद्रालगतच्या उथळ जमिनीवर भरतीचे पाणी पसरून त्या जमिनी क्षारयुक्त होतात व त्यामुळे कृषीउत्पादन क्षमता कमी होते व कालांतराने नष्टही होते. खारभूमी विकास योजनेमध्ये मातीचा बांध घालून भरतीचे पाणी उथळ जमिनीवर पसरण्यास प्रतिबंध केला जातो व बांधामध्ये नाल्यावर उघाडया ठेवून त्यातून पुराचे पाणी समुद्राकडे जाऊ देण्यास वाट करून दिली जाते. शासनाने खारभूमी विकास अधिनियम, १९७९ अन्वये सन १९८१-८२ पासून खारभूमी विकास कार्यक्रम राबविण्यास सुरुवात केली. तत्पूर्वी खारभूमी योजनांची कामे खारभूमी व बोर्डामार्फत करण्यांत येत होती.

सन १९८१-८२ पासून खारभूमी विकास कार्यक्रमांतर्गत मार्च २००९ अखेर बांधकामे रु.१५८.८७ कोटी व अस्थापना रु.१०७.८० कोटी असा एकूण रु.२६६.६७ कोटी एवढा खर्च झाला आहे. सन २००९-२०१० आर्थिक वर्षात बांधकामे ७.८९ कोटी व आस्थापना रु. १२.११ इतके अनुदान अर्थसंकलित झाले आहे.

मार्च २००९ अखेर एकूण ३७७ खारभूमी योजना पूर्ण झाला आहेत. त्यापैकी १२० योजनांचे नूतनीकरण झाले आहे या योजनाद्वारे मार्च २००९ अखेर ३९८०१ हे क्षेत्र पुनःप्रापित करण्यात आले आहे.

सन-२००९-२०१० या वर्षात २३ नवीन व १५ नूतनीकरण अशा एकूण ३८ खारभूमी योजनांची कामे प्रगती पथावर आहेत. सन २००९-१० या वर्षात एकूण ११ खारभूमी योजनाची कामे पूर्ण करून या योजना पूर्ण झाल्यावर एकूण १५०० हेक्टर क्षेत्र पुनःप्रापित करण्याचे नियोजन आहे.

५. लाभक्षेत्र विकास व जल व्यवस्थापन कार्यक्रम :-

५.१ लाभक्षेत्र पाणी घेण्यास योग्य असेल तरच पाटबंधा-यांपासून मिळणा-या पाण्याचा जास्तीत जास्त उत्पादक उपयोग करणे शक्य होते. ह्यासाठी निरनिराळ्या आकारांचे बांध घालून जमीन समतोल करावी लागते. पाण्यासाठी शेतात पाट काढावे लागतात, शेतचा-या बांधाव्या लागतात, जास्त झालेल्या पाण्याचा निचरा होण्यासाठी गटारे बांधावी लागतात. उत्पादनाच्या सुलभ वाहतुकीसाठी रस्ते बांधावे लागतात. ह्याशिवाय उत्पादनात वाढ होण्यासाठी बियाणे, खते, पतपुरवठा, कृषि विस्तार इत्यादी निविष्टांचा वेळेवर पुरवठा करण्याकरिता सेवा संघटनांची आवश्यकता असते. ह्यासाठी विविध क्षेत्रांतर्गत समन्वय साधून, सिंचनाखालील क्षेत्राचा विकास करण्यावर भर देणा-या एकात्मिक दृष्टीकोणाची आवश्यकता होती. निर्माण झालेली सिंचनक्षमता व तिचा वापर या दोन गोष्टींमधील सतत वाढत जाणारे अंतर भरून काढण्याचे उद्दिष्ट समोर ठेऊन पाचव्या योजनेत (१९७४-७९) महाराष्ट्रात लाभक्षेत्र विकास कार्यक्रम राबविण्यास सुरुवात झाली.

केंद्र शासन पुरस्कृत लाभक्षेत्र विकास कार्यक्रम एप्रिल, १९७४ पासून राज्यातील मोठ्या पाटबंधारे प्रकल्पांवर राबविण्यात येत आहे. लाक्षेवि कार्यक्रम राबविण्यासाठी राज्यात सात लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण अधीक्षक अभियंता व प्रशासकांच्या अधिपत्याखाली कार्यरत आहेत. प्रकल्पातील शेतचारी, शेतचर बांधकामे पूर्ण झाल्यानंतर सदर प्रकल्प लाक्षेवि कार्यक्रमातून वगळला जातो. यानुसार आतापर्यंत लाक्षेवि कार्यक्रमातून बाघ, इटियाडोह व घोड (१९८४ मध्ये), पूर्णा, गिरणा, मुळा, पेंच व मांजरा प्रकल्प (२००१ मध्ये) व जायकवाडी, उर्ध्व गोदावरी, कडवा, वारणा, हतनूर, पांझण आणि

विष्णूपुरी (२००३ मध्ये) वान जानेवारी (२०१० मध्ये) असे एकूण १६ प्रकल्प लाभक्षेत्र विकास कार्यक्रमातून वगळण्यात आले आहेत. तसेच उर्ध्व वर्धा, व सूर्या हे दोन प्रकल्प वगळण्याची कार्यवाही सुरु आहे. आता लाभक्षेत्र विकास कार्यक्रम ७ मोठ्या पाटबंधारे प्रकल्पावर राबविण्यात येत आहे. लाभक्षेत्र प्राधिकरणे आणि त्यांच्या अधिपत्याखालील प्रगतीपथावरील व प्रकल्पांची प्रशासक/प्रदेश निहाय माहिती पुढीलप्रमाणे आहे.—

लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण (१)	प्रादेशिक मुख्य अभियंता (२)	प्रगतीपथावरील प्रकल्प (३)
पुणे	मु.अ.(वि.प्र), पा.वि.पुणे	खडकवासला, कृष्णा कुकडी, चासकमान
सोलापूर	मु.अ.(वि.प्र), पा.वि.पुणे	भिमा
नांदेड पाटबंधारे मंडळ	मु.अ.जलसंपदा विभाग, औरंगाबाद	उर्ध्व पैनगंगा
नागपूर	मु.अ.जसंवि, नागपूर	निम्न वेणा

५.२ धोम बलकवडी, नांदूर मधमेश्वर, उर्ध्व गोदावरी, उर्ध्व प्रवरा, ताजनापूर व अमरावती हे सहा प्रकल्प लाभक्षेत्र विकास व जल व्यवस्थापन कार्यक्रमात अंतर्भूत करण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

५.३ केंद्र शासनाने एप्रिल, २००४ मध्ये लाभक्षेत्र विकास कार्यक्रमाची पुनर्रचना करून लाभक्षेत्र विकास व जल व्यवस्थापन कार्यक्रम असा नांवात बदल केला आहे. पुनर्रचना कार्यक्रमात खालील नवीन बाबींचा समावेश करण्यात आला.—

(१) १५० क्युसेक्स विसर्ग क्षमतेच्या आतिल वितरीकांमधील त्रुटींची दुरुस्ती.

(२) बायो ड्रेनेज.

वर्ष २००४ मध्ये पुनर्रचित कार्यक्रमात शेतचारी बांधकामे व प्राणथळ क्षेत्र लागवडयोग्य करण्यासाठी चर योजना बांधकामे या बाबीसाठी १० टक्के शेतकरी सहभाग अनिवार्य करण्यात आला आहे.

केंद्र शासन पुरस्कृत लाभक्षेत्र विकास व जल व्यवस्थापन कार्यक्रम नोव्हेंबर, २००८ पासून राज्य योजना झाली आहे. तसेच या योजनेचे आर्थिक मापदंड सुधारित करण्यात आले आहेत. या मापदंडाप्रमाणे केंद्रीय अर्थसहाय्य मिळणार आहे. ही योजना राज्य योजना झाल्यामुळे राज्य नियत व्ययातून संपूर्ण तरतूद करण्यांत आली आहे. लघु तलावातील गाळ काढणे ही बाब कार्यक्रमातून वगळण्यात आली आहे.

वार्षिक योजना २००८-०९ व २००९-१० ची तुलनात्मक माहिती पुढीलप्रमाणे आहे.—

(रुपये लाखांत)

बाब	वार्षिक योजना २००९-१०	वार्षिक योजना २०१०-११
राज्य नियत व्यय	३६२९	३८००
अपेक्षित केंद्रीय सहाय्य	२०८०	२२००
एकूण	५७०९	६०००

५.४ लाभक्षेत्र विकास कार्यक्रमातील प्रमुख बाबी :

(१) भू-विकास भाग-१ ची कामे :- शेतचारी शेतचर व त्यावरील बांधकामे, निवडक ठिकाणी शेतचारी अस्तरीकरण ही कामे भू-विकास भाग-१ अंतर्गत करण्यात येतात. ७ प्रकल्पावरील भू-विकास भाग-१ शेतचारी, शेतचर बांधकामांची भौतिक प्रगती पुढीलप्रमाणे आहे.—

१) एकूण लागवडीयोग्य क्षेत्र	६९१.९९३ हजार हेक्टर
२) मार्च २००९ अखेर पूर्ण झालेले काम	४९७.१६३ हजार हेक्टर
३) २००९-१० चे उद्दिष्ट	२५.००० हजार हेक्टर
४) २००९-१० चे अपेक्षित साध्य	२५.०० हजार हेक्टर
५) २०१०-११ चे उद्दिष्ट	२५.०० हजार हेक्टर

(२) **भूविकास भाग-२ ची कामे** - भू-विकास भाग-२ अंतर्गत जमीन सपाटीकरणाची कामे केली जातात. ही कामे वैयक्तिक स्वरूपाची असतात. महाराष्ट्र भूविकास महामंडळ, पुणे ही संस्था भाग-२ च्या कामासाठी बँकांकडून कर्ज (निधी) उभारण्यासाठी १९७३ मध्ये स्थापन केली. भाग-२ च्या कामाच्या खर्चासाठी नाबार्डमार्फत बँकांकडून सवलतीच्या व्याजदराने कर्ज उभारण्याचे काम भूविकास महामंडळाकडून केले जाते व या कामाच्या खर्चाची वसूली, शेतक-यांकडून करण्यात येते. फेब्रुवारी १९९४ अखेर महामंडळाने २.८६ लाख हेक्टर क्षेत्रातील जमीन सपाटीकरणाची कामे केली असून सदर कामाचे रु.५६.८४ कोटी कर्ज शेतक-यांकडून वसूल करावयाचे आहे. मार्च २००९ अखेर रु.१.९५ कोटी कर्ज वसूल झाले आहे. संबंधित शेतक-यांच्या जमिनीच्या ७/१२ च्या उता-यावर थकीत कर्जाची नोंद घेण्यात आली आहे. वसूली अत्यल्प असल्यामुळे महामंडळ तोट्यात असून जमीन सपाटीकरणाची कामे फेब्रुवारी, १९९४ पासून बंद आहेत. सदर महामंडळ बंद करणेबाबत महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक उपक्रम पुनर्रचना मंडळाने शिफारस केली. शासनाने सदर शिफारस स्वीकृत केली आहे. या अनुषंगाने महामंडळ बंद करण्याचा शासन निर्णय दि.२८/१/२००४ अन्वये निर्गमित करण्यात आला आहे. महामंडळ बंद करण्याकरिता मत्ता व दायित्व निरंक करण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

५.५ वाराबंदी - वाराबंदी ही समयबद्ध पाणी वाटप पध्दती आहे. ही पध्दत राबविण्यासाठी मोजमापके बांधणे, सूचना फलक लावणे, शेतचारी व उपवितरकांची दुरुस्ती करणे इत्यादी कामे केली जातात. लाभक्षेत्र विकास प्रकल्पातील ५.६६ हजार हेक्टर क्षेत्रावरील वाराबंदीची कामे करण्यात आली आहेत. पाणी वापर संस्था स्थापन करून उपवितरिकांचे सिंचन व्यवस्थापन सदर संस्थेकडे हस्तांतर करण्याचे शासनाचे धोरण आहे. सर्व पाटबंधारे प्रकल्पावर पाणी वापर संस्था स्थापन करण्याचा धोरणात्मक निर्णय जुलै, २००१ मध्ये घेण्यात आला आहे. सिंचन व्यवस्थापनाची जबाबदारी पाणी वापर संस्थांची असल्याने वाराबंदीची कामे करणे २००२ पासून बंद केली आहेत.

५.६ शेतकरी प्रशिक्षण :- आधुनिक सिंचन कृषि, तंत्रज्ञानाचे प्रशिक्षण देण्यासाठी कृषि विद्यापिठ वाल्मी, औरंगाबाद संशोधन प्रक्षेत्र, प्रगतीशील शेतक-यांचे फार्म इत्यादी ठिकाणी प्रत्येक वर्षी सहली आयोजित केल्या जातात. यासाठी २०१०-११ मध्ये रु. ३०.०० लक्ष तरतूद आहे. तसेच शेतकरी प्रशिक्षण वर्ग व प्रात्यक्षिके वाल्मीतर्फेही आयोजित केली जातात.

५.७ पाणी वापर संस्था :- प्रत्येक पाटबंधारे प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रात पाणी वापर संस्था स्थापन करणे व त्यांनी वितरण व्यवस्थेचा ताबा घेतल्यानंतर तिचे कार्यक्षम व्यवस्थापन करणे त्यांना शक्य व्हावे यादृष्टीने अंतर्गत सोयी सुविधाविषयक आवश्यक सहाय्य पुरविण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच पाणी वापर संस्थांना जमिनीच्या क्षेत्रफळाच्या व पिकाच्या आधारावर पाणी पुरवठा करण्याऐवजी घनमापन पध्दतीने पाणीपुरवठा करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. पाणी वापर संस्था स्थापन करणेसाठी महाराष्ट्र सिंचन पध्दतीचे शेतक-यांकडून व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ हा स्वतंत्र कायदा दिनांक १५ मे, २००५ पासून राज्यात लागू केलेला आहे. या कायद्याच्या अंमलबजावणीसाठी महाराष्ट्र जलक्षेत्र सुधार प्रकल्प राज्यातील २३६ मोठे, मध्यम व लघु पाटबंधारे प्रकल्पावर राबविण्यात येत आहे. वरील कायदानुसार २३६ प्रकल्पावर पाणी वापर संस्था स्थापन झाल्या आहेत. तसेच महाराष्ट्र जलक्षेत्र सुधार प्रकल्पाबाहेरील प्रकल्पांवर सहकार कायदानुसार पाणी वापर संस्था स्थापन करण्यात येत आहेत. उपरोक्त दोन्हीही कायदांतर्गत पाणी वापर संस्था स्थापनेची सद्यःस्थिती खालील तक्ता २ प्रमाणे आहे. (एप्रिल, २००९ अखेर).—

अ.क्र.	प्रकार	पाणी वापर संस्थांची संख्या	क्षेत्र लक्ष हेक्टर (सी.सी.ए)
अ)	महाराष्ट्र सिंचन पध्दतीचे शेतक-यांकडून व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ या नवीन कायदांतर्गत संस्था	१५४५	६.६९
ब)	सहकार कायदांतर्गत संस्था		
१	कार्यरत पाणी वापर संस्था	१२२३	४.१३
२	करारबद्ध झालेल्या पाणी वापर संस्था	२७८	०.८९
३	नोंदणी झालेल्या पाणी वापर संस्था	१०९३	३.९९
४	प्रस्तावित पाणी वापर संस्था	३४९५	११.७२
	एकूण	६०८९	२०.८३
	एकूण अ + ब	७६३४	२७.५२

तसेच अधिनियम, २००५ बांधकामाधिन ३१० प्रकल्पांना लागू करण्यांत आला असून या प्रकल्पावर पाणी वापर संस्था स्थापनेची कामे प्रगतीपथावर आहेत.शासन निर्णय क्र.पावासं १००७/(३२३/२००७)/सिंच्य (धो), दि.२२ जून २००७ अनुसार पाणी वाटप संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान आणि देखभाल दुरुस्ती अनुदान बंद करण्यात आले आहे. याऐवजी पाणी वापर संस्थेने त्यांच्या कार्यक्षेत्रातील पाणीपट्टी वसूल करून शासनाकडे जमा केलेल्या रकमेच्या ५० ते ७५ टक्के इतकी रक्कम अनुदान म्हणून देण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला आहे.

५.८ पाणथळ क्षेत्र लागवडीयोग्य करण्याबाबत :- भारत सरकारने सन १९९७ पासून पाटबंधारे प्रकल्पातील पाणथळ क्षेत्र लागवडी योग्य करणे ही नवीन बाब कार्यक्रमात अंतर्भूत केली आहे. यासाठी ५० टक्के केंद्रीय सहाय्यही मिळणार आहे. (रु.७५००० प्रति हेक्टरच्या मर्यादेत) खडकवासला, कृष्णा, भीमा, मुळा व जायकवाडी प्रकल्पातील १९४८ हेक्टर पाणथळ क्षेत्र लागवड योग्य करण्यासाठी ५८ जलनिःसारण योजनेची कामे पूर्ण झाली आहेत. खडकवासला (२) व कृष्णा (११) प्रकल्पावरील एकूण १३ चर योजनांचे प्रस्ताव केंद्रीय जल आयोग बडोदा व जलसंसाधन मंत्रालय नवी दिल्ली यांचे मंजूरीसाठी सादर केले आहेत

५.९ वितरणप्रणालीतील त्रुटींची दुरुस्ती - उर्ध्व पेनगंगा, भीमा कृष्णा व कुकडी प्रकल्पावरील वितरण प्रणालीतील त्रुटींच्या दुरुस्तीचे ६ प्रस्ताव केंद्र शासनाने मंजूर केले आहेत. उर्ध्व पेनगंगा प्रकल्पातील भोगांव वितरीकेचे काम प्रगतीपथावर आहे. कुकडी, कृष्णा या प्रकल्पाच्या ५ वितरीकांच्या प्रस्तावांना प्रशासकीय मान्यता देण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच खडकवासला, कुकडी कृष्णा व भीमा प्रकल्पातील वितरीकांचे प्रस्ताव तसेच केंद्रीय जल आयोग बडोदा व जलसंसाधन मंत्रालय यांना मंजूरीसाठी पाठविले आहेत.

६. पाटबंधारे व्यवस्थापन, पूरनियंत्रण आणि विस्तार व सुधारणा :-

६.१ पाटबंधारे प्रकल्प पूर्ण होऊन जलसिंचन सुरु झाल्यानंतर सिंचन व्यवस्थापन व धरण, कालवे व वितरण पध्दतीच्या परिरक्षणासाठी व्यवस्थापन संघटनेकडील मंडळाकडे सोपविण्यात येतात.

६.२ सिंचन व्यवस्थापनाच्या कामामध्ये पूर नियंत्रण व जलाशयातील पाण्याच्या साठ्याचे नियंत्रण, उपलब्ध पाण्याचा योग्य अंदाज वर्तवणे व वितरणासंबंधीचे नियोजन, पाणी वाटपाच्या संदर्भात पाणी अर्ज मागविणे, त्यांची छाननी करून मंजूरी देणे, कालव्याचे व वितरण पध्दतीचे नियमन, मंजूरी धारकांमध्ये पाण्याचे योग्य वाटप, अनधिकृत जलसिंचनावर नियंत्रण ठेवणे व त्यास प्रतिबंध करणे, पीक क्षेत्राची मोजणी करणे, पाणीपट्टीची आकारणी व वसुली करणे इत्यादी कामांचा समावेश होतो.

६.३ पाटबंधारे प्रकल्पाच्या परिरक्षणामध्ये सर्वसाधारण व विशेष दुरुस्तीची कामे, दरवाजे नियंत्रण यांची नियतकालिक दुरुस्ती व देखभाल करणे, कालव्यामधील गाळ व तण काढून टाकणे व निरीक्षण, बंगले व कालवे चौक्यांची देखभाल करणे इत्यादी कामांचाही समावेश होतो.

६.४ निर्मित सिंचन क्षमता व सिंचित क्षेत्र.

महाराष्ट्र राज्यात जून, २००८ अखेर कार्यान्वित असलेल्या ७१ मोठे, २४३ मध्यम व २९४० लघु राज्यस्तर पाटबंधारे प्रकल्पाच्या जलाशयाव्दारे ३३०७१ द.ल.घ.मी इतकी जलसंचय क्षमता निर्माण करण्यात आलेली आहे. तसेच २००८ अखेर ४४.८६ लाख हेक्टर इतकी सिंचन क्षमता निर्माण केली आहे. या वर्षातील कालव्यावरील सिंचनाखालील क्षेत्र १८.२५ लक्ष हेक्टर व समादेश प्रदेशातील विहिरीवरील क्षेत्र ९.०७ लाख असे एकूण २७.३२ लाख हेक्टर क्षेत्र सिंचनाखाली आहे.

६.५ पाणी वापर:-

पाटबंधारे प्रकल्पातून मोठ्या प्रमाणात पिण्याच्या पाण्यासाठी व औद्योगिक कारणासाठी पाण्याचा वापर होतो. सन २००८-२००९ या वर्षात (१५ ऑक्टोबर) २४,८०३ द.ल.घ.मी. उपलब्ध पाण्यातून एकूण ६८८० द.ल.घ.मी. (२८ टक्के) इतका पाणीवापर बिगरसिंचन प्रयोजनासाठी झाला.

स्थूलमानाने राज्यातील २००८-२००९ मधील एकूण पाणी वापराचे चित्र खालीलप्रमाणे:-

अ. क्र.	बाब	प्रमाण (द.ल.घ.मी.)
१	संकल्पित संचयक्षमता	३३,०७१
२	१५-१०-२००९ चा प्रत्यक्षातील साठा	२४,८०३
३	खरीप,रब्बी व उन्हाळी हंगामातील पाणीवापर	
	(अ) बिगर सिंचन	५,८४६
	(ब) सिंचन	१६,३१८

६.६ सिंचित क्षेत्र व पीक रचना:-

प्रकल्प नियोजनात पीक रचना ही कृषी विभागाकडून जमिनीचा प्रकार व हवामान पाहून ठरविलेली असते. परंतु प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर प्रत्यक्षात आढळणारी पिकरचना त्यापेक्षा वेगळी व जास्त पाणी घेणा-या नगदी पिकांचा समावेश असलेली असते. प्रकल्पात अंदाजित करण्यात आलेल्या पाणी वापराच्या तुलनेत खरीप हंगामातील पाणीवापर प्रत्यक्षात ब-याच कमी प्रमाणात आढळतो. जून २००८ अखेरची निर्मित सिंचनक्षमता व सन २००८-०९ वर्षातील प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र हयांचा तपशिल पुढीलप्रमाणे आहे :-

(आकडे लक्ष हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	हंगाम	सिंचन क्षमता जून, २००८ अखेर	सिंचित क्षेत्र २००८-२००९ कालव्या वरील	प्रकल्पांच्या समादेश क्षेत्रातील विहिरीवरील सिंचित क्षेत्र २००८-०९	एकूण ४ + ५	टक्केवारी (रकाना ६ ची रकाना ३ शी.)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१	खरीप हंगाम	१६.२७	५.४०	१.८९	७.२९	४४.८१
२	रब्बी हंगाम	२०.५५	७.०३	४.१०	११.१४	५४.२०
३	उन्हाळी हंगाम	१.१७	२.१०	१.१२	३.२१	२७४.३५
४	दुहंगामी हंगाम	४.५१	०.९०	०.३९	१.२९	२८.६०
५	बारमाही हंगाम	२.३६	२.८२	१.५७	४.३९	१८६.०१
	एकूण	४४.८६	१८.२५	९.०७	२७.३२	६०.९०

७. सन २००९-१० चे पाणीपट्टी वसूलीचे विवरण पत्र. (नोव्हेंबर, २००९)

रुपये लक्ष

मंडळ कार्यालयाचे नाव	वसूली		
	(नोव्हेंबर २००९) एकूण वसूली		
	सिंचन	बिगर सिंचन	एकूण
(१)	(२)	(३)	(४)
अ.अ.ठा.पा.मं., ठाणे	२८.२५	१७८८८.०६	१७९१६.३१
अ.अ.को.पा.मं., रत्नागिरी	२.७६	१८८.७९	१९१.५५
अ.अ. लाक्षेविप्रा, नागपूर	१३.६६	१५०.५६	१६४.२२
अ.अ.चं.पा.प्र.मं. चंद्रपूर	०.९३	३.६६	४.५९
अ.अ.अ.पा.मं. अकोला	३३.६०	३४९२.६५	३५२६.२५
अ.अ.उ.को.पा.प्र.मं., ठाणे	०.७४	५२.८९	५३.६३
अ.अ.द.को.पा.प्र.मं., ओरोस	०.१३	०.००	०.१३
अ.अ.उ.व.प्र.मं., अमरावती	१३.२७	४४.०७	५७.३४
अ.अ.बु.पा.प्र.मं., बुलढाणा	१३.३१	५७.११	७०.४२
अ.अ.य.पा.प्र.मं., यवतमाळ	१.०२	३७.६५	३८.६७
अ.अ.ना.पा.मं., नागपूर	१.२३	२.८३	४.०६
अ.अ.गो.उ.सि.मं., अंबाडी	११.१४	०.००	११.१४
अ.अ.लाक्षेविप्रा, नाशिक	१७३.०४	२९८०.१०	३१५३.१४
अ.अ.नांपामं, नांदेड	२२.८०	४४.०७	६६.८७
अ.अ.लाक्षेविप्रा, औरंगाबाद	३३.०७	२०७५.०९	२१०८.१६
अ.अ.लाक्षेविप्रा, बीड	४३.७८	११४.३४	१५८.१२
अ.अ.लाक्षेविप्रा, जळगाव	२८.८१	१०५५.९६	१०८४.७७
अ.अ.पु.पा.मं., पुणे	११३.९९	३९२२.७१	४०३६.७०
अ.अ.सां.पा.मं., सांगली	१२८.०७	२३४२.१२	२४७०.१९
अ.अ.लाक्षेविप्रा, पुणे	९७.६७	२१०.८०	३०८.४७
अ.अ.लाक्षेविप्रा, सोलापूर	९३.५१	३८२.९७	४७६.४८
औ.पा.मं., औरंगाबाद	२.५२	१.०८	३.६०
अ.अ. वाशिम पा.मं., वाशिम	१४.६४	८९३.२१	९०७.८५
एकूण	८७१.९४	३५९४०.७२	३६८१२.६६

विवरणपत्र “ब ”

८.१ नागरी अहवालात समाविष्ट करण्यात आलेल्या परिच्छेदांचे विवरणपत्र

वर्ष	समाविष्ट करण्यात आलेले परिच्छेद	विभागाने तयार झालेले	सखोल तपासणीसाठी महालेखापाल यांना पाठविलेले परिच्छेद	महालेखापाल यांचेकडून तपासणी होवून आलेले परिच्छेद	अनौपचारिक संदर्भ प्रलंबित	महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयकडे पाठविण्यात आलेली स्पष्टीकरणात्मक जापने	शेरे पाठविण्यासाठी तयार परिच्छेद	धारिका क्रमांक
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)
१९९८-१९९९	..	२२	२२	२२	..	२२	..	१७/०१
१९९९-२०००	..	१९	१९	१९	..	१९	..	८०/०२
२०००-२००१	..	१३	१३	१३	..	१३	..	४१/०३
२००१-२००२	..	४०	४०	४०	..	४०	..	४९/०३
२००२-२००३	..	१५	१५	१५	..	१५	..	४७/०४
२००३-२००४	..	२६	२५	२५	..	२५	..	६८/०५
२००४-२००५	..	२५	२२	२२	६	१६	५	३६/०६
२००५-२००६	..	१५	१५	१५	३	१२	..	३८/०७
२००६-२००७	..	१७	१४	१४	३	१०	१	१००/०७
२००७-२००८	..	१२	४	४	१	४६/०९

विवरणपत्र “क ”

८.२. लोकलेखा समितीच्या अहवालातील शिफारशींवर विभागाने केलेल्या कार्यवाहीचा तपशील दर्शविणारे विवरणपत्र :

वर्ष	विभागाशी संबंधित अहवालाची संख्या	शिफारशीची संख्या	शिफारशींवर तयार करण्यात आलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल	शेरे (अहवाल क्रमांक)
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
सन २००३-०४ (४४/०७)	१	२	शिफारशीवरील अभिप्राय लो क ले खा समितीस पाठविलेले आहेत.	(अहवाल क्र. १४) लोकलेखा समितीस उत्तर पाठविलेले आहे.
सन २००७-०८ (५३/०८)	१	४	शिफारशीवरील अभिप्राय लो क ले खा समितीस पाठविलेले आहेत.	(अहवाल क्र. ८) लोकलेखा समितीस उत्तर पाठविलेले आहे.
सन २००७-०८ (६०/०८)	१	१	शिफारशीवरील अभिप्राय लो क ले खा समितीस पाठविलेले आहेत.	(अहवाल क्र. ९) लोकलेखा समितीस उत्तर पाठविलेले आहे.
सन २००७-०८ (१२४/०८)	१	१	प्रलंबित	(अहवाल क्र. १०) प्रलंबित
सन २००८-०९ (५२/०९)	१	१३	प्रलंबित	(अहवाल क्र. १२) लोकलेखा समितीस उत्तर पाठविलेले आहे.
सन २००८-०९ (५४/०९)	१	४	प्रलंबित	(अहवाल क्र. १४) प्रलंबित

विवरणपत्र “ ड ”

८.३

महसुली जमा अहवालाबाबतची सद्यःस्थिती

धारिका क्रमांक (१)	अहवाल (२)	वर्ष (३)	सद्यःस्थिती (४)
५६/२०००	महसुली जमा	१९९८-१९९९	लोकलेखा समितीस उत्तरे पाठविलेली आहेत.
३९/२०००	महसुली जमा	२०००-२००१	लोकलेखा समितीस उत्तरे पाठविलेली आहेत.
४८/२००३	महसुली जमा	२००१-२००२	लोकलेखा समितीस उत्तरे पाठविलेली आहेत.
४६/२००४	महसुली जमा	२००२-२००३	लोकलेखा समितीस उत्तरे पाठविलेली आहेत.
६३/२००५	महसुली जमा	२००३-२००४	उत्तरे लोकलेखा समितीस लवकरच पाठविण्यात येतील.
३९/२००६	महसुली जमा	२००४-२००५	उत्तरे लोकलेखा समितीस लवकरच पाठविण्यात येतील.
३८/२००७	महसुली जमा	२००५-२००६	उत्तरे लोकलेखा समितीस पाठविलेली आहेत.
९८/२००७	महसुली जमा	२००६-२००७	उत्तरे लोकलेखा समितीस पाठविलेली आहेत.
६०/२००९	महसुली जमा	२००७-२००९	उत्तरे लोकलेखा समितीस लवकरच पाठविण्यात येतील.

वाणिज्यिक अहवालाबाबतची सद्यःस्थिती

५०/२००३	वाणिज्यिक अहवाल	२००१-२००२	लोकलेखा समितीस उत्तरे पाठविलेली आहेत.
४५/२००४	वाणिज्यिक अहवाल	२००२-२००३	लोकलेखा समितीस उत्तरे पाठविलेली आहेत.
६२/२००५	वाणिज्यिक अहवाल	२००३-२००४	सार्वजनिक उपक्रम समितीकडे उत्तरे लवकरच पाठविण्यात येतील.
३८/२००६	वाणिज्यिक अहवाल	२००४-२००५	सार्वजनिक उपक्रम समितीकडे उत्तरे लवकरच पाठविण्यात येतील.
३७/२००७	वाणिज्यिक अहवाल	२००५-२००६	प्रलंबित
१२/२००९	वाणिज्यिक अहवाल	२००६-२००७	प्रलंबित

विवरण पत्र “ इ ”

८.४ लेखा परिक्षण अहवालाची सद्यःस्थिती दर्शविणारे विवरणपत्र

लेखा परिक्षण अहवालाचे वर्ष (१)	महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे (२)	विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर (३)	तापी पाटबंधारे विकास महामंडळ, जळगाव (४)	कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे (५)	गोदावरी मराठवाडा पाटबंधारे विकास महामंडळ, औरंगाबाद (६)	महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियंत्रण प्राधिकरण, मुंबई (७)
२००२-०३	विधानमंडळाला सादर	दिनांक २९-१२-२००८ रोजी विधानमंडळाला सादर. (१५९/२००८)	दिनांक १३-४-२००७ रोजी विधानमंडळाला सादर. (६/२००७)	दिनांक १६-३-२००५ रोजी विधानमंडळाला सादर. (९२/२००४)	प्रलंबित (६८/२००८)	—
२००३-०४	दिनांक १४-७-२००६ रोजी विधानमंडळाला सादर. (३/२००६)	दिनांक २२-१२-२००९ रोजी विधानमंडळाला सादर. (७/२००९)	दिनांक ८-६-२००९ रोजी विधानमंडळाला सादर. (९९/२००८)	दिनांक ३१-७-२००७ रोजी विधानमंडळाला सादर. (२८/२००७)	प्रलंबित (६८/२००८)	—

जलसंपदा विभागाची रचना दर्शविणारा तक्ता

एक—धोरण व प्रशासन

(एक) प्रास्ताविक :

सर्वेक्षण करणे, मोठ्या मध्यम व लघु पाटबंधारे प्रकल्पांची तसेच जलविद्युत प्रकल्पांची बांधणी करणे ही जलसंपदा विभागाची कार्ये आहेत. याखेरीज सर्व पाटबंधारे प्रकल्पांची व्यवस्था राखणे व परिरक्षण राखणे आणि पाणीपट्टीची वसूली करणे ही कामे देखील जलसंपदा विभागाकडे सोपविली आहेत. या कार्याबाबतची प्रक्रिया/योजना जलसंपदा विभागाच्या अधिकारक्षेत्रातील संबंधित विभाग प्रमुख, कार्यालय प्रमुख यांचेमार्फत अंमलात आणण्यात येतात. प्रक्रिया/योजनेबाबतचे धोरणात्मक निर्णय मंत्रालयीन स्तरावरच घेण्यात येतात.

जलसंपदा विभाग हा एक मंत्रालयीन विभाग म्हणून व तांत्रिक विभाग प्रमुखाचे मुख्यालय म्हणून ही कामे पहाते. सध्या या विभागाकरिता दोन सचिव असून ही पदे वरिष्ठ तांत्रिक अधिका-यांनी धारण केली आहेत. त्यांना तांत्रिक तसेच अतांत्रिक अधिकारी व कर्मचारीवृंद सहाय्य करतो.

(अ) सचिव (जलसंपदा) हे प्रशासकीय विभाग प्रमुख असून मोठे, मध्यम व लघु पाटबंधारे प्रकल्पांची बांधणी, पाटबंधारे प्रकल्पाचे बृहत आराखडे, सर्वेक्षण, जलसंपत्ती अन्वेषण, मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, यांत्रिकी संघटना, जल व भूमी व्यवस्थापन संस्था, महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, वर्ग-१ ची आस्थापना, पाणी तंटेविषयक बाबी, आंतरराज्य प्रकल्पाचे अन्वेषण व बांधकाम, खारभूमी विकास कार्यक्रम, प्रकल्पाचे नियोजन व संनियंत्रण ही कार्ये मुख्यत्वे सचिव (जलसंपदा) यांच्या अधिकारक्षेत्रात येतात.

(ब) लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरणाचे मंत्रालयीन स्तरावरील कामकाज सचिव (लाक्षेवि) सांभाळतात. विभागाच्या अधिपत्याखाली १ मुख्य अभियंता व मुख्य प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास व ८ अधिक्षक अभियंता व प्रशासक, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण कार्यरत असून ते सर्व सचिव (लाक्षेवि) यांच्या अधिपत्याखाली आहेत. याखेरीज पाटबंधारे व्यवस्थापन (लाक्षेवि व बिगर लाक्षेवि) पाटबंधारे संशोधन व विकास, संचालनालय उपसा सिंचन योजना, महाराष्ट्र भूविकास महामंडळ, पूरनियंत्रण योजना, धरण सुरक्षितता, नर्मदा खो-याचा विकास, जलविद्युत प्रकल्प, वर्ग-२, ३ व ४ ची आस्थापना इत्यादी कार्ये मुख्यत्वे सचिव (लाक्षेवि) यांच्या अधिकारक्षेत्रात येतात.

या विभागाच्या नियंत्रणाखाली तांत्रिक विभाग प्रमुख म्हणून मंत्रालयीन स्तरावर चार मुख्य अभियंते कार्यरत असून ते अधिकारपरत्वे शासनाचे पदसिद्ध सहसचिव आहेत. या मुख्य अभियंत्यांना तांत्रिक बाबीसंबंधात सहाय्य करणा-या अधिक्षक अभियंत्यांना व कार्यकारी अभियंत्यांना अनुक्रमे पदसिद्ध उप-सचिव व पदसिद्ध अवर सचिव असे संबोधण्यात येते.

जलसंपदा विभागाच्या क्षेत्रिय कार्यालयातील भ्रष्टाचार, लाचलुचपत, गैरव्यवहार इत्यादीबाबतच्या तक्रारींची चौकशी करणे आणि अशा गैरप्रकारांना आळा घालण्यासाठी प्रत्येक महसूल विभागात एक याप्रमाणे एकूण पाच दक्षता पथके थेट सचिव (जलसंपदा) यांचे नियंत्रणाखाली काम करित आहेत.

गुण नियंत्रण संघटना

महाराष्ट्रातील जायकवाडी, कृष्णा, वारणा, कुकडी, भिमा, उर्ध्व वर्धा, उर्ध्व पैनगंगा आणि मुळा व गिरणा कालव्यांचे आधुनिकीकरण हे प्रकल्प जागतिक बँकेकडून कर्ज सहाय्यित आहेत. जागतिक बँकेचे सहाय्य लागणा-या प्रकल्पावर गुण नियंत्रणाखाली खात्री करण्यासाठी १ जानेवारी, १९८० पासून शासनाने एक मंडळ, पाच विभाग व ३० उपविभाग यांचा समावेश असणारी गुण नियंत्रण संघटना क्षेत्रातील गुण नियंत्रणासाठी आणि महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संघटना, नाशिक यांचे अधिपत्याखाली या प्रकल्पाचे अभियांत्रिकी साधन सामुग्रीची सुयोग्य जुळणी व मृद संशोधन यासाठी एक विभाग मंजूर केला. या शिवाय यू. एस. ए. आय. डी. कडून कर्ज सहाय्य मिळून असलेल्या मध्यम प्रकल्पांच्या गुण नियंत्रणाच्या कामासाठी या संघटनेच्या अधिपत्याखाली आणखी २ उप-विभाग व ११ प्रयोगशाळा कक्ष दिले आहेत. “ क्षेत्रातील गुण नियंत्रण ” म्हणजे मिश्रधरणाचे (मातीच्या भरावाचे काम, दगडी काम व संधानके) काम, कालव्यावरील भरावाचे काम व रचनात्मक बांधकाम व अस्ताराचे काम अशात-हेची सर्व बांधकाम मान्यता प्राप्त गुणवत्तेनुसार प्रमाणबद्ध होतात. त्यांची खात्री करणे, कामाच्या क्षेत्रात जास्तीत जास्त गुण नियंत्रण ठेवणे हे या संघटनेचे उद्दिष्ट आहे. गुण नियंत्रण संघटनेचे काम उपरोक्त प्रकल्पाच्या प्रत्यक्ष काम करणा-या विभागाच्या गतीवर अवलंबून आहे.

अधिक्षक अभियंता, गुण नियंत्रण मंडळ, यांचे कार्यालय मुख्य अभियंता (कोयना प्रकल्प), पुणे यांना जोडलेले आहे व त्यांनी इतर विभागीय मुख्य अभियंत्यांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या जागतिक बँक आणि यु. एस. ए. आय. डी. सहाय्यित प्रकल्पांच्या गुण नियंत्रणाचे कामासाठी त्या त्या मुख्य अभियंत्यांचे अधिपत्याखाली काम करावयाचे आहे.

दोन (२) आधारसामग्री संचयन

(एक) प्रास्ताविक :

जलसंपत्ती :

पाटबंधारे प्रकल्पाचे अहवाल तयार करणे, जलसंपत्ती अंदाज करणे, पाण्याच्या वापराचा हिशेब ठेवणे, पुराविषयी पुर्वानुमान करणे व यथार्थदर्शक व तपशिलवार बृहत योजना तयार करणे यासाठी जलविद्याविषयक आधारसामग्रीचे संचयन ही एक महत्वाची आवश्यक बाब आहे. या कामामध्ये खालील गोष्टींचा समावेश होतो :-

(अ) निरनिराळ्या प्रकल्प अन्वेषण विभागांना हवी असलेली अचूक माहिती त्यांना तत्परतेने उपलब्ध करून देण्यासाठी पर्जन्यमान, निसर्ग, पूर, अपसादभार आणि इतर जलविद्याविषयक पॅरामिटरस याबाबतच्या आधारसामुग्रीचे पद्धतशीर संचयन.

(ब) जलविद्याविषयक आधारसामुग्रीची दैनंदिन मोजणी आणि विद्यमान केंद्रांचे परिरक्षण.

(क) अतिरिक्त जलविद्या मोजणी केंद्राची प्रस्थापना, त्यांचे नेटवर्क भारतीय मानकसंख्या आणि इतर राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या विहित मानकांच्या बरोबर आणण्याच्या दृष्टीने प्रयत्न करणे.

यासाठी जलविज्ञान प्रकल्प मंडळ (संकलन) नाशिक अंतर्गत ५ विभाग कार्यरत आहेत.

जलविज्ञान प्रकल्प विभागांची मुख्यालये पुणे, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर व ठाणे येथे असून यावरील विभागांचे कार्यक्षेत्र खालीलप्रमाणे आहे :-

- (१) जलविज्ञान प्रकल्प विभाग पुणे- कृष्णा खोरे (भिमा उपखो-यासह).
- (२) जलविज्ञान प्रकल्प विभाग औरंगाबाद- गोदावरी खोरे राज्य सीमेपर्यंत पेनगंगा सहस्त्र कुंडापर्यंत.
- (३) जलविज्ञान प्रकल्प विभाग अमरावती- तापी (पुर्णा-तापीसह).
- (४) जलविज्ञान प्रकल्प विभाग नागपूर- गोदावरी खो-याच्या पेनगंगा खो-यातील सहस्त्रकुंडाचे खाली व त्या पलीकडील उपखोरी.
- (५) जलविज्ञान प्रकल्प विभाग कळवा- (ठाणे) कोकणातील सर्व पश्चिम वाहिनी नद्या.

पुणे, औरंगाबाद, नागपूर व अमरावती येथील चार खास जलसंपत्ती विभाग व अधीक्षक अभियंता, ठाणे पाटबंधारे मंडळ, ठाणे हे करीत असलेल्या जलविज्ञान विषयक आधारसामग्री संचयनाच्या कामाव्यतिरिक्त पर्जन्यमान, नदीत सोडलेल्या पाण्याची पातळी, जलाशयात येणारे पाणी इत्यादींची माहिती गोळा करण्याचे काम प्रत्येक प्रकल्पासाठी असलेल्या अन्वेषण, बांधकाम व व्यवस्थापन विभागातर्फे सुद्धा केले जाते. ह्या विभागांनी मिळविलेली जलविद्याविषयक आधारसामग्री शास्त्रीय पद्धतीने मिळविल्यानंतर संकलन, पृथःकरण व प्रसिद्धीसाठी आपल्याकडे पाठविली आहे याची खात्री करून घेण्याचे काम तिन्ही जलसंपत्ती अन्वेषण विभागाचे आहे.

दोन (३) आधारसामग्री विश्लेषण

ह्या व्यतिरिक्त सध्या पुणे येथे आधारसामग्री संकलन मंडळ, नाशिक द्वारा गोळा करण्यात आलेली जलविज्ञान प्रकल्पासंबंधीची माहिती (खोरे निहाय) विश्लेषण करून प्रशासनाकरिता कार्यरत आहे.

दोन (३) संशोधन

(एक) प्रास्ताविक :

राज्यातील “संशोधनाचा कार्यक्रम” (अ) महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संस्था, नाशिक, (ब) संचालक, पाटबंधारे संशोधन आणि विकास, पुणे, (क) अधीक्षक अभियंता, धरण सुरक्षा संघटना, नाशिक यांच्यामार्फत कार्यान्वित केला जातो.

(अ) महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नाशिक :

राज्यात महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था नाशिक येथे १९५९ पासून कार्यरत आहे. १-२-९९ पासून संस्थेच्या मुख्य अभियंता स्तरावरील संचालकाचे पद सचिव दर्जाचे महासंचालक पद करण्यात आले आहे. संस्थेमध्ये १२ संशोधन विभाग व १ यांत्रिकी विभाग कार्यरत आहे. सदर संस्थेमध्ये पाटबंधारे, सार्वजनिक बांधकाम व रस्ते विभागातील उपयोजित व मुलभूत संशोधनाच्या क्षेत्रिय समस्या हाताळण्यात येतात.

संस्थेत सांडवे, विमोचक, पुल, पूर संरक्षक कामे, सागरी किना-यांच्या समस्येचे प्रतिकृती अभ्यास, विश्लेषणात्मक अभ्यास, मृद चाचणी, बांधकाम सामग्री चाचणी, धरणातील झीरण्याचे रासायनिक परिक्षण, बांधकामावरील चाचण्या, दूर संवेदन पद्धतीने धरणातील गाळाचे परिक्षण व लाभक्षेत्रातील पिकाच्या क्षेत्राचे अभ्यास, सांडपाणी, विश्लेषण पाणी/सांडपाणी प्रक्रिया करणा-या रचनांची गुणवत्ता तपासणी, वाहत्या वाहतुकीचा अभ्यास, रस्त्यांचे मुल्यांकन व सुरक्षिततेचे उपाय, प्रकल्पावरील उपकरणाद्वारे प्राप्त माहितीचे विश्लेषण, उपकरण दुरुस्ती, भूकंप भूशास्त्र विज्ञान, भूकंप आधार सामग्री विश्लेषण इत्यादी बाबत अभ्यास व संशोधनाचे काम केले जाते.

४. वरील संशोधन कार्याशिवाय या संस्थेकडे खालील महत्वाची कामेही सोपविण्यात आलेली आहेत :-

(अ) मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांवरील क्षेत्रिय प्रयोग शाळांची तपासणी व त्यामधील विविध उपकरणांच्या अचूकतेची चाचणी.

(ब) सार्वजनिक बांधकाम हस्तपुस्तिकेच्या सुधारित आवृत्तिच्या लिखाणाची जुळवाजुळव, संपादन व प्रकाशन भारतीय मानक संस्था, नवी दिल्ली यांच्या कार्यात सहभाग.

(क) भूकंपाबाबतचे संशोधनाचे काम.

(ब) संचालक, पाटबंधारे संशोधन आणि विकास, पुणे :

१. राज्याच्या पाटबंधारे संशोधन कार्याचा प्रारंभ १९९६ या वर्षी झाला.

२. पाटबंधारे संशोधन व विकास संचालनालय, पुणे ही संस्था १९६९ या वर्षी निर्माण करण्यात आली. अधीक्षक अभियंता आणि संचालक, पाटबंधारे संशोधन विकास हे तिच्या प्रमुखपदी आहेत. हे संचालनालय (एक) पाटबंधारे संशोधन, (दोन) अन्वेषणाखालील नवीन पाटबंधारे प्रकल्पांचे मृद सर्वेक्षण, (तीन) जलनिःस्सारण योजनांचे सर्वेक्षण आराखडे व अंदाजपत्रके करणे व बांधकामे, (चार) सहकारी पाणी वापर संस्थांचे संनियंत्रण इत्यादी कामे पार पाडते :-

(एक) पाटबंधारे संशोधन.—

हे संचालनालय माती, कृषि, हवामानाची स्थिती, पाण्याच्या वापरांचे तंत्र, पाण्याच्या व्यवस्थेचे तंत्र, जलाशय/कालवे यामधील पाण्याच्या बाष्पीभवनाची अभ्यासपूर्ण माहिती या सर्व गोष्टींचा अभ्यास करून पाण्याच्या कार्यक्षमतेचे आणि काटकसरीने वापर करण्याबाबतचे संशोधन करते.

(दोन) मृद सर्वेक्षण.—

नवीन प्रकल्प तयार करतांना पिकाचा प्रकार, जमिनीची योग्यता इत्यादी गोष्टी ठरविण्यासाठी उपयुक्त असे सिंचन पूर्व मृद सर्वेक्षण करण्याचे काम हे संचालनालय पार पाडते.

(तीन) जलनिःस्सारण योजनांचे आराखडे व बांधकामे.—

हे संचालनालय पाटबंधारे प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रातील क्षारयुक्त (Salinity) विषमता (Alkalinity) व पाणथळ क्षेत्राशी संबंधित बाबींचे संशोधन करते. लाभक्षेत्रातील भूजलाच्या पातळीची निरीक्षणे घेऊन पाणथळ क्षेत्राचे सर्वेक्षण करते आणि जलनिःस्सारण योजनांसाठी आराखडे, अंदाजपत्रके, बांधकामे करते. यामुळे जमीन पाणथळ होण्याचा धोका टाळता येतो. तसेच ज्या जमिनीला यापूर्वीच नुकसान पोहचलेले आहे अशा जमिनी पुन्हा लागवड योग्य होतात. जलनिःस्सारण योजनांची कामे हाती घेतली जातात.

(चार) राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्रात झालेल्या व निर्मितीच्या विविध टप्प्यावरील पाणी वापर संस्थेचे संनियंत्रण संचालनालय करते. संचालनालयात १० विभाग कार्यरत आहेत.

दोन (४) प्रशिक्षण

प्रास्ताविक :

(१) सन १९६४ मध्ये नाशिक येथे सरळसेवा प्रविष्ट वर्ग १ व २ अधिका-यांना तसेच खात्यातील अभियंत्यांना प्रशिक्षण देण्याकरिता अभियांत्रिकी अधिकारी महाविद्यालय स्थापन करण्यात आले. हे महाविद्यालय पाटबंधारे व सार्वजनिक बांधकामे खात्यातील तांत्रिक अधिका-यांना प्रशिक्षण देण्याचे कामही करते.

(२) अभियांत्रिकी अधिकारी महाविद्यालय, नाशिक ही संस्था पाटबंधारे व सार्वजनिक बांधकामे खात्यातील अधीक्षक अभियंत्यापासून कनिष्ठ अभियंत्यापर्यंतच्या अधिका-यांचे खालीलप्रमाणे वर्ग आयोजित करते :-

(१) सरळसेवा प्रविष्ट वर्ग १ व २ चे अभियंत्यांसाठी विकलन.

(२) सेवेत असलेल्या अधिका-यांसाठी उजळणी प्रशिक्षण वर्ग.

(३) विशेष विषयावरील प्रशिक्षण वर्ग जसे :-

(अ) गणकयंत्र विषयक, (ब) जाळी तंत्र पृथःकरण (Network Analysis)

(४) वरिष्ठ अधिका-यांसाठी प्रशासन व व्यवस्थापन प्रशिक्षण वर्ग.

(५) निरनिराळ्या प्रकल्पावरील अभियांत्रिकी विषयांचे लहान मुदतीचे प्रशिक्षण वर्ग. हे प्रशिक्षण वर्ग उप-अभियंते, कनिष्ठ अभियंते यांच्या फायद्यासाठी क्षेत्रिय अधिका-यांची मदत घेऊन आयोजित केले जातात.

(६) यांत्रिकी व विद्युत अभियांत्रिकी विषयावरील प्रशिक्षण वर्ग, पुणे येथे कार्यकारी अभियंता व उपसंचालक, विभागीय प्रशिक्षण केंद्र, दापोडी, पुणे येथे आयोजित केले जातात.

(३) जलसंपदा व सार्वजनिक बांधकामे खात्यातील अनुभवी अधिका-यांशिवाय अभियांत्रिकी क्षेत्रातील प्रमुख अनुभवी अभियंते, व्याख्याते तसेच संगणक प्रकाशन, व्यक्तीमत्त्व विकास या विषयावर व्याख्यान देण्यासाठी व्याख्याते बोलाविले जातात. अभियांत्रिकी महाविद्यालयातील भूगर्भ शास्त्राचे प्राध्यापकांना देखील त्या विषयावरील व्याख्याने देण्यासाठी या महाविद्यालयातच बोलाविले जाते.

(४) स्विकृत शिफारशीनुसार अभियांत्रिकी सेवेतील अधिका-यांकरिता सर्व व्यावसायिक परीक्षा घेण्याची जबाबदारी या महाविद्यालयाकडे सोपविण्यात आली. वरील व्यावसायिक परीक्षेव्यतिरिक्त या महाविद्यालयात यांत्रिकी व विद्युत या विषयावरील व्यावसायिक परीक्षा घेण्याचे काम सुरु झाले आहे.

(दोन) जल व भू-व्यवस्थापन संस्था, औरंगाबाद :

जलसंपदा विभागातील अधिका-यांना जल व भू-व्यवस्थापनाचे अद्यावत प्रशिक्षण देण्यासाठी जागतिक बँकेच्या मदतीने औरंगाबाद येथे जल व भू-व्यवस्थापन संस्थेची १९८० या वर्षी स्थापना करण्यात आली आहे. ही संस्था विविध प्रकारचे प्रशिक्षण वर्ग चालविते. प्रत्येक वर्गात सुमारे ३० प्रशिक्षणार्थींना प्रवेश दिला जातो.

(अ) दिर्घ मुदतीचे सखोल अभ्यासक्रम :

५० वर्षांखालील स्थापत्य व कृषि अभियांत्रिकी मधील तरुण अधिका-यांना सखोल प्रशिक्षण देण्यासाठी प्रामुख्याने हा अभ्यासक्रम चालविला जातो. प्रत्येक वर्षी पदवीधरांसाठी व पदवीकाधारकांसाठी असे दोन स्वतंत्र अभ्यासक्रम घेतले जातात. पदवीधरांकरिता तसेच पदविकाधारकांसाठी या अभ्यासक्रमाचा कालावधी ६ महिन्यांचा असतो. प्रत्येक अभ्यासक्रमामध्ये प्रत्यक्ष लाभक्षेत्रातील निदानात्मक विशेषणाचा १२ आठवड्याचा कार्यानुभव घ्यावा लागतो.

(ब) अल्प मुदतीचे दिशादर्शी अभ्यासक्रम :

दिशादर्शी अभ्यासक्रम अल्पमुदतीचे असतात. ४५ वर्षांखालील ज्येष्ठ उप अभियंते, कार्यकारी अभियंते, कृषि अधिकारी इत्यादी मध्यम स्तरांवरील अधिका-यांसाठी ८ आठवड्यांचा हा अभ्यासक्रम असतो. तसेच ज्येष्ठ कार्यकारी अभियंता, अधिक्षक अभियंता, ज्येष्ठ कृषि अधिकारी इत्यादी वरिष्ठ स्तरावरील अधिका-यांसाठी हा अभ्यासक्रम १ ते २ आठवड्यांचा आखला जातो.

(क) विशेष अभ्यासक्रम :

विभागाच्या किंवा पुरस्कृत एजन्सीच्या काही विशिष्ट गरजांसाठी काही विशेष अभ्यासक्रम आखले जातात. हा अभ्यासक्रम गरजेनुसार २ ते ८ आठवड्यांचा असतो.

(ड) शेतकरी प्रशिक्षण वर्ग :

जल व भूमि व्यवस्थापनामध्ये वाल्मी या संस्थेतर्फे शेतक-यांचे वर्ग आयोजित केले जातात. त्यापैकी एक प्रगतीशील शेतक-यांकरता असतो.

(तीन) इतर संस्थामार्फत आयोजित करण्यात येणारे प्रशिक्षण वर्ग :

अभियांत्रिकी अधिकारी महाविद्यालय, नाशिक यांच्यातर्फे जलसंपत्ती विकास, जलविद्युत, भूकंप शास्त्र विषयांवरील आदि विशेषीकृत अभ्यासक्रम संचालित होत नसल्याने त्या विषयाच्या प्रशिक्षणासाठी त्या खात्यातील अधिका-यांना रूरकी विद्यापीठ, रूरकी येथे पाठविले जाते. तसेच या विभागातील अधिका-यांना खास प्रशिक्षण सत्रासाठी "आय. आय. टी., पवई, मुंबई", महाराष्ट्र विकास प्रशासन संस्था, पुणे, केंद्रीय जल आयोग, बापकोज, नवी दिल्ली, प्रशासकीय महाविद्यालय, मुंबई, भारतीय सामाजिक प्रशासन संस्था, नवी दिल्ली इत्यादी संस्थातही प्रशिक्षणार्थ पाठविण्यात येते. शिवाय अशाच अभ्यासक्रमांसाठी परदेशी संस्थाकडेही पाठविण्यात येते.

(चार) जलसंपदा विभागात घेण्यात येणारे इतर प्रशिक्षण वर्ग :

(१) यांत्रिकी शाखेतील अभियंत्यांना प्रशिक्षण देण्यासाठी अभियांत्रिकी अधिकारी महाविद्यालयांतर्गत यंत्रशाळा, दापोडी, पुणे येथे निरनिराळ्या यांत्रिकी विषयावरील प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करण्यात येतात. या प्रशिक्षण वर्गाचे संचालन विशेष कार्यासन अधिकारी, दापोडी यंत्रशाळा, पुणे हे करतात.

(२) जलसंपदा व्यवस्थापनातील आस्थापनेवर काम करण्यासाठी कालवा निरीक्षक व मोजणीदार प्रशिक्षण वर्ग राज्यभर नियमित आयोजित करण्यात येतात. कालवा निरीक्षक व मोजणीदार यांच्याकरिता दरवर्षी १० प्रशिक्षण वर्ग आयोजित करण्याचे ठरले आहे.

दोन (५) सर्वेक्षण आणि अन्वेषण (मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प)

(एक) प्रास्ताविक :

१. मोठे व मध्यम प्रकल्प मशागत क्षेत्र २,००० हे. पेक्षा जास्त असेल तर पाटबंधारे प्रकल्पाच्या सर्वेक्षण व अन्वेषणामध्ये खालील कामांचा अंतर्भाव होतो :-

(अ) प्रकल्पाच्या क्षेत्रांमधील सर्व जलसंपत्तीविषयक माहिती गोळा करणे : यात पर्जन्यमान, नदीचा प्रवाह, तापमान, बाष्पीभवन इत्यादीची मोजमापे करण्याचा अंतर्भाव आहे. विशिष्ट धरण स्थळापर्यंतच्या उपलब्ध पाण्याचा अंदाज करण्यासाठी पाणलोट क्षेत्र अस्तित्वात असलेल्या व भावी प्रकल्पांची पाण्याची गरज, गोळा केलेल्या जलसंपत्ती विषयक माहितीचे पृथःकरण करणे, वेगवेगळ्या पिकासाठी पाण्याची गरज, जलाशयातील पाण्याच्या बाष्पीभवनामुळे होणारा व्यय, पाणी वाहून नेतांना होणारा व्यय, संकल्पचित्रांसाठी आधारभूत पुर अंदाज, पावसाळ्यानंतर येणा-या पाण्याचा अंदाज करणे.

(ब) सिंचनापूर्वी मृद सर्वेक्षण, भू-पृष्ठाखालील पाण्याच्या पातळीबाबत सर्वेक्षण.

(क) धरणस्थळ, बंधा-याची जागा, समादेश क्षेत्र कालवे व वितरिका, कालव्यावरील बांधकामे, बुडीत क्षेत्र इत्यादीसाठी आवश्यक सर्वेक्षण. यामुळे धरणाची किंवा बंधा-याची जागा ठरविणे, समादेश क्षेत्र ठरविणे, कालवे आणि वितरक व्यवस्था, जलाशयाची क्षमता इत्यादीचा तपशिल ठरविणे शक्य होते.

(ड) भू-पृष्ठाखालील सर्वेक्षण ज्यामध्ये चाचणी, विंघन विवरे, खड्डे, उघडे खंदक व शाट यांचा अंतर्भाव होतो. यामुळे प्रकल्पामधील वेगवेगळ्या घटकाच्या पायामधील स्थितीचा अंदाज, बांधकामासाठी लागणा-या सामग्रीचा प्रकार, ती कोणत्या प्रमाणात उपलब्ध होतील व किती अंतरावरून आणावी लागेल व त्यास किती खर्च येईल याची माहिती मिळू शकते.

(इ) प्रकल्पाचे अहवाल तयार करणे : यामध्ये जलसंपत्ती उपलब्धतेचा अंदाज व त्याचा संभाव्य वापर, जलाशयाच्या क्षमतेचे नियोजन, पाणी वाहून नेण्याची यंत्रणा, समादेश क्षेत्र, सिंचनाचे क्षेत्र आणि पीक पद्धती, पिकांसाठी लागणारे पाणी याचा अंदाज, वेगवेगळ्या बांधकामाची संकल्पचित्रे, नकाशे, खर्चाचे अंदाज करणे इत्यादी कामांचा अंतर्भाव होतो.

(फ) प्रकल्प अहवाल योजना आयोगाने मान्य करण्यापर्यंत त्यांच्या अन्वेषण, संकल्पचित्रे नियोजन, प्राक्कलने इत्यादी विविध बाबींवर मध्यवर्ती जलआयोग व योजना आयोगाने उपस्थित केलेल्या शे-यांना उत्तर देणे व त्यांची परिपूर्ती करणे.

२. सिंचनपूर्व मृद सर्वेक्षणाचे काम करण्यासाठी संचालक, पाटबंधारे सिंचन व विकास यांच्या नियंत्रणाखाली पुणे व नागपूर येथे दोन स्वतंत्र विभाग आहेत. समादेश क्षेत्रातील जमिनीची वर्गवारी, भू-जलाच्या पातळीची पाहणी करणे आणि जमिनीचा प्रकार व जमिनीच्या थरांची जाडी दाखविणारे नकाशे तयार करणे इत्यादी कामाचा सिंचनपूर्व मृदसर्वेक्षणामध्ये अंतर्भाव होतो.

(३) **अधीक्षक अभियंता (दरवाजे) :**

उत्प्लव मार्गावरील द्वारांची संकल्पचित्रे, पाटबंधारे व वीज निर्गमन मार्गाची द्वारे, मुख्य कालव्याच्या बांधकामाची संकल्पचित्रे ही कामे ह्या मंडळाकडून केली जातात.

मोठ्या व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पांच्या संकल्पचित्रांच्या कामाव्यतिरिक्त कालव्यांच्या संरचनेच्या व धरणाच्या बांधकामासंबंधीच्या विशेष तांत्रिक समस्यांवर विचारविनिमय करणे, आय. एस. आय. कोड तयार करणा-या समितीवर मुख्य अभियंत्यांचे प्रतिनिधित्व करणे, मध्यवर्ती जल आयोगाने उपस्थित केलेल्या तांत्रिक मुद्द्यांना उत्तर देणे, क्षेत्र प्राधिका-यांनी लघु व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पाच्या बांधकामाविषयी पाठविलेल्या समस्यांवर मार्गदर्शन करणे तसेच विशेष तांत्रिक अन्वेषण करणे इत्यादी कामे सुद्धा मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना करीत असते.

सध्या मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटनेमार्फत चौ-याऐंशी मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांची संकल्प चित्रे वगैरेचे काम हाताळले जात आहे.

दोन (६) समंत्रणा

(एक) **प्रास्ताविक :**

मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक ह्या संस्थेत मोठ्या व काही विशिष्ट बाबतीत मध्यम प्रकल्पांचे तपशिलवार संकल्पचित्र व आरेखने तयार करण्याचे काम केले जाते.

सध्या ह्या संघटनेमध्ये तीन अधीक्षक अभियंते, अठरा कार्यकारी अभियंते, एक वरिष्ठ भू-वैज्ञानिक व बहात्तर उप-अभियंते, एक सहाय्यक भू-वैज्ञानिक, दहा सहाय्यक अभियंता श्रेणी-२ कनिष्ठ स्तर, सव्वीस शाखा अभियंता, चौदा कनिष्ठ अभियंते, दोन भू-वैज्ञानिक सहाय्यक, एकशे बासष्ट अतांत्रिक कर्मचारी आहेत.

तीन अधीक्षक अभियंत्यांमध्ये कामाची वाटणी खालीलप्रमाणे झाली आहे :-

(१) **अधीक्षक अभियंता (मातीची धरणे) :**

मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांच्या सर्व मातीच्या धरणांची संकल्पचित्रे व सर्व प्रकल्पांच्या जल नियोजनाचे काम ह्या मंडळामार्फत केले जाते.

(२) **अधीक्षक अभियंता (दगडी धरणे) :**

चिरेबंदी धरणांची व उत्प्लव मार्गाची संकल्पचित्र, चिरेबंदी धरणाचे मजबुतीकरण ही कामे ह्या मंडळाकडे सोपविली आहेत. महाराष्ट्रातील प्रकल्पांचे भू-शास्त्रीय अन्वेषण ह्या मंडळातील भू-वैज्ञानिक विभागातर्फे केली जातात.

(३) **अधीक्षक अभियंता (दरवाजे) :**

उत्प्लव मार्गावरील द्वारांची संकल्पचित्रे, पाटबंधारे व वीज निर्गमन मार्गाची द्वारे, मुख्य कालव्याच्या बांधकामाची संकल्पचित्रे ही कामे ह्या मंडळाकडून केली जातात.

मोठ्या व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पांच्या संकल्पचित्रांच्या कामाव्यतिरिक्त कालव्यांच्या संरचनेच्या व धरणाच्या बांधकामासंबंधीच्या विशेष तांत्रिक समस्यांवर विचार विनिमय करणे, आय. एस. आय. कोड तयार करणा-या समितीवर मुख्य अभियंत्यांचे प्रतिनिधित्व करणे, मध्यवर्ती जल आयोगाने उपस्थित केलेल्या तांत्रिक मुद्द्यांना उत्तर देणे, क्षेत्र प्राधिका-यांनी लघु व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पांच्या बांधकामाविषयी पाठविलेल्या समस्यांवर मार्गदर्शन करणे, तसेच विशेष तांत्रिक अन्वेषण करणे इत्यादी कामे सुद्धा मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना करीत असते.

सध्या मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटनेमार्फत चौ-याऐंशी मोठ्या व मध्यम प्रकल्पांची संकल्पचित्रे वगैरेचे काम हाताळले जात आहे.

दोन (७) पूर नियंत्रण

(एक) प्रास्ताविक :

सामान्यतः पूरनियंत्रण ही या राज्यात गंभीर वा तीव्र समस्या नाही. तथापि, राज्यातील काही भाग पावसाळ्यात पूरग्रस्त होतात म्हणून या भागांसाठी पूरनियंत्रणाची लहान प्रमाणावर काही कामे घेण्याची जरूरी आहे. पूरसंरक्षक कामे सर्वेक्षण करून लाभव्यय प्रमाणात असतील तर अशी कामे जिल्हा विकास समितीच्या अनुमतीने घेण्यात येतात.

दोन (८)—पाटबंधारे पध्दतीचे व्यवस्थापन व परिरक्षण

(एक) प्रास्ताविक :

(अ) पाटबंधारे प्रकल्प पूर्ण होऊन जलसिंचन सुरु झाल्यानंतर व्यवस्थापन व परीक्षणासाठी व्यवस्थापन संघटनेकडील मंडळाकडे सोपविण्यात येतो.

व्यवस्थापनाच्या कामामध्ये पूर नियंत्रण, जलाशयातील पाण्याचा नियंत्रित साठा यांचे विनियमन, उपलब्ध पाण्याच्या साठ्याचा अंदाज, पाण्याच्या वितरणासंबंधीचे नियोजन व पाणी वाटपाच्या संबंधातील अर्ज मागविणे, त्यांची छाननी करून मंजूरी देणे, कालव्याचे वितरण पध्दतीचे नियंत्रण, मंजूरी धारकात पाण्याचे योग्य वाटप, अनधिकृत पाणीपुरवठ्याचे नियंत्रण व प्रतिबंधन करणे, पीक मोजणी, पाणीपट्टी आकार ठरविणे इत्यादि कामांचा समावेश होतो. पाणीपट्टी वसुलीचे काम दिनांक १-७-७६ पासून महसूल विभागाकडून काढून जलसंपदा विभागाकडे देण्यात आले आहे.

पाटबंधा-याच्या परिक्षणामध्ये साधारण व खास दुरुस्तीची कामे, विस्तार व सुधारणा करणे. धरण, कालवे व वितरण पध्दतीची योग्य देखभाल करणे या कामांचा अंतर्भाव आहे. त्याचप्रमाणे दरवाजे नियंत्रक व पोलादी बांधकामास नियतकालिक रंग देणे, कालव्यामधील गाळ व तण काढून टाकणे आणि निरीक्षण बंगले व कालव्यांच्या ठिकाणी असलेल्या चौक्यांची देखभाल करणे अशा इतर कामांचाही समावेश होतो.

व्यवस्थापन व परिरक्षण संघटना ही उप-विभागीय पातळीवर व काही जिल्ह्यांमध्ये विभागीय पातळीवर स्वतंत्र संघटना आहे. प्रत्येक व्यवस्थापन व परिरक्षण मंडळामध्ये सर्वसाधारणपणे ४ ते ५ विभाग, १६ ते २० उप-विभाग आणि ८० ते १०० शाखा यांचा समावेश होतो. एका पाटबंधारे शाखेद्वारे पाटबंधारे क्षेत्र विखुरलेले आहे किंवा संकेंद्रित आहे यावर अनुक्रमे २,००० ते ४,००० हेक्टर क्षेत्राची देखभाल केली जाते.

कालव्याच्या पाण्याच्या गैरवापरास आळा घालण्यासाठी उपाययोजना म्हणून प्रादेशिक मुख्य अभियंता, नाशिक व पुणे यांच्या प्रत्यक्ष नियंत्रणाखाली उप-अभियंत्यांच्या अधिपत्याखाली दोन गुप्त चौकशी पथकांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

तीन-कृषि विकास

तीन (१)—लहान पाटबंधारे प्रकल्प

(एक) प्रास्ताविक :

१. १९७७-७८ या आर्थिक वर्षापर्यंत सपाट भूप्रदेशातील लघुपाटबंधारे योजनांसाठी २५ लक्ष रुपये व डोंगराळ भूप्रदेशातील लघु पाटबंधारे योजनांसाठी ३० लक्ष रुपये अशी आर्थिक मर्यादा होती. तथापि, १९७८-७९ या आर्थिक वर्षापासून योजनांचे अंदाज कलम विचारात न घेता ज्या योजनांचे मशागतीलायक क्षेत्र (Cultivable Command Area) प्रत्येकी, २,००० हेक्टरपेक्षा कमी आहे त्यांचे वर्गीकरण “लघु पाटबंधारे योजना” असे करण्यात आले.

२. लघु पाटबंधारे योजनांची सिंचन क्षमता प्रत्येकी २०० हेक्टरपेक्षा जास्त असल्यास त्या राज्य स्तरावर हाती घेतल्या जातात व प्रत्येकी १०० हेक्टरपेक्षा कमी सिंचन क्षमता असलेल्या योजना लघु पाटबंधारे व पाझर तलाव ह्या योजना स्थानिक स्तरावर जिल्हा परिषदांकडून हाती घेतल्या जातात.

३. २५० हेक्टर पेक्षा कमी व १०० हेक्टर पेक्षा जास्त लाभक्षेत्र असणा-या योजनांची कामे जलसंधारण या खात्यामार्फत केली जातात.

तीन (२)—उपसा जलसिंचन योजना

(१) १९७३ मध्ये स्थापन केलेल्या महाराष्ट्र सिंचन विकास महामंडळ मर्यादित, पुणेकडील पूर्ण झालेल्या उपसा सिंचन योजनांवरील सिंचनाचा वापर अपेक्षेपेक्षा खूपच कमी होत होता. याचे प्रमुख कारण म्हणजे खंडित, अनियमित व अपु-या दाबाचा वीजपुरवठा. महामंडळाकडील उपसा योजनांवरील हा अनुभव लक्षात घेवून सन १९७८ मध्ये शासनाने असे ठरविले की, महामंडळाने सध्या हाती घेतलेल्या योजनांव्यतिरिक्त नवीन कोणतीही उपसा सिंचन योजना शासनमार्फत हाती घेऊ नये.

(२) त्यानंतर महाराष्ट्र सिंचन विकास महामंडळ हे वर्षानुवर्षे तोट्यात जाऊ लागत असल्याचे निदर्शनास आल्यामुळे कसबेकर समितीने महामंडळ बंद करण्याची शासनाला शिफारस केली असता त्या शिफारसीनुसार हे महामंडळ बंद करण्याचे ठरविण्यात आले. दिनांक १-१०-८६ पासून त्या विषयाची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे. महामंडळाकडील या उपसा सिंचन योजना आता संबंधीत पाटबंधारे विभागाकडे देखभाल व दुरुस्तीसाठी सोपविलेल्या आहेत.

(३) महाराष्ट्र सिंचन विकास महामंडळाकडून शासनाकडे हस्तांतरीत झालेल्या उपसा सिंचन योजना ह्या तोट्यातच चालत असल्यामुळे त्या काही अटीवर खालील संस्थाना विकत देण्याबाबत आदेश देण्यात आलेले आहेत :-

(अ) लाभार्थीच्या सहकारी पाणीपुरवठा संस्था,

(ब) अशी संस्था पुढे येत नसल्यास योजना चालविण्यास इच्छुक असणारी त्या परिसरातील सहकारी संस्था,

(क) योजनांचे समावेश क्षेत्र ज्या साखर कारखान्याचे कार्यक्षेत्रात येते असा साखर कारखाना.

तीन (३)—भू जलनिःस्सारण

(एक) प्रास्ताविक :

त्याच जमिनीतील सततच्या बारमाही जलसिंचनामुळे जमीन पाणथल होते व पुढे ती क्षारमय खारवट बनते व त्यामुळे शेवटी तिची उपजल क्षमता मोठ्या प्रमाणात कमी होते. भू-जलनिःस्सारण योजना बांधल्यामुळे खराब जमिनीचे पुनःप्रापण शक्य होते.

भू-जलनिःस्सारण योजनांची गरज दरवर्षी खालीलप्रमाणे गोळा करण्यात आलेल्या माहितीच्या आधारावर ठरविली जाते :-

(१) आखणी करण्यात आलेले खराब क्षेत्र. (२) भुगर्भातील पाण्याच्या पातळीत वाढ अथवा घट झाली हे पडताळून पाहण्यासाठी पाणथल क्षेत्रातील विहिरीच्या पाण्याच्या पातळीची घेतलेली नोंद, जलनिःस्सारण योजनांचे बांधकाम करण्यापूर्वी प्रथम या योजनांचे सर्वेक्षण व अन्वेषण करण्यात येते व त्यानंतर सविस्तर अंदाज व आराखडे तयार करण्यात येतात. जलनिःस्सारण पाणलोट क्षेत्रातील खराब झालेल्या जमिनीत सुधारणा झाली आहे हे निश्चित करण्यासाठी पूर्ण झालेल्या जलनिःस्सारण योजनांची आणेवारी ठरविण्यात येते. ही सर्व कामे अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे संशोधन व विकास यांच्या नियंत्रणाखालील पुणे, नाशिक व औरंगाबाद येथील पाटबंधारे संशोधन विभागाकडून केली जातात.

तीन (४)—लाभक्षेत्र विकास

(एक) प्रास्ताविक :

जलसिंचन क्षमतेचा शीघ्र आणि पूर्ण वापर होवून त्यापासून जलद फायदा मिळण्यासाठी सिंचन व्यवस्थापन, भूविकास, शेती विस्तार, संशोधन आणि इतर शेतीस सहाय्यक कामांच्या समन्वित कार्यक्रमाची आवश्यकता आहे. या दृष्टीने प्रत्येक राज्यातील काही निवडक प्रकल्पासाठी लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण योजना राबविण्याची शिफारस केंद्र शासनाने १९७३ साली केली होती. त्यानुसार, महाराष्ट्र शासनाने निवडक प्रकल्पांच्या लाभक्षेत्रांचा जलद व समन्वित विकास घडवून आणण्यासाठी आठ लाभक्षेत्र प्राधिकरणे स्थापन केली आहेत.

१. प्रत्येक लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरणाकरिता एक मंडळ स्थापन केले असून प्राधिकरणाचा वार्षिक कार्यक्रम मंजूर करणे, कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीचा आढावा घेणे व निरनिराळ्या विभागांच्या व इतर विकास संस्थांच्या कामामध्ये समन्वय साधणे, घडवून आणणे ही कामे या मंडळाकडे आहेत. शासनाने वेळोवेळी दिलेले धोरणात्मक आदेश व आर्थिक वार्षिक निधी/अर्थसंकल्प यातील आर्थिक तरतूद यांचे मर्यादित लाभक्षेत्रांच्या विकासाबाबतचे सर्व निर्णय घेण्याचे पूर्ण अधिकार मंडळाला आहेत. ह्या कार्यक्रमाच्या दैनंदिन बाबी व लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण मंडळाने सुचविलेल्या मुद्यावर कारवाई करण्यासाठी प्रत्येक लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरणाची एक कार्यकारी समितीही आहे.

२. लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरणाचे काम पहाणे, मंत्रालयीन स्तरावर विविध शासकीय विभागाकडून अपेक्षित असलेल्या कामात समन्वय साधणे यासाठी राज्यपातळीवर मंत्रालयात पाटबंधारे खात्यात सचिव, लाभक्षेत्र विकास यांची नेमणूक करण्यात आली आहे.

३. महाराष्ट्र भू-विकास महामंडळ मर्यादित, पुणे कृषि विभागाकडून या विभागाकडे जून १९८० पासून हस्तांतरित करण्यात आले आहे. लाभक्षेत्र विकास प्रकल्पांच्या भूविकासाच्या कामात विकास व तांत्रिक मदत तसेच भाग-२ कामांसाठी लागणारा निधी व्यापारी बँकांकडून मिळविणे हे या महामंडळाचे प्रमुख काम आहे.

तीन (५)—मृद-संधारण

(एक) प्रास्ताविक :

खार भूमी विकास

अरबी समुद्राच्या भरतीच्या खा-या पाण्याखाली बुडणा-या किनारपट्टीवरील व विविध खाड्यांच्या काठावरील खार जमिनीचे योग्य उंचीचे बांध बांधून खा-या पाण्यापासून जमीन संरक्षित करण्याची कामे खार भूमी विकास कार्यक्रमात अंतर्भूत आहेत. अशा त-हेने संरक्षित केलेल्या खार जमिनी अन्नधान्य, पिके आणि फळझाडांच्या लागवडीखाली वापरावयाच्या आहेत. कोकणातील ठाणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग हे चार जिल्हे, बृहन्मुंबई यांच्या विकासाच्या दृष्टीने हा कार्यक्रम अत्यंत महत्वाचा आहे. स्वातंत्र्योत्तर काळात त्यावेळच्या मुंबई सरकारने अधिक धान्य पिकवा मोहिमेस हातभार लावण्याचे दृष्टीने जास्तीत जास्त खार जमिनी अन्नधान्य पिकाखाली आणण्याचे उद्देशाने सन १९४९ चा खार जमीन कायदा अंमलात आणला. सन १९४९ साली खार भूमि विकास बोर्डाची नियुक्ती करून त्यांचेकडे खार भूमि विकासाच्या नवीन योजना तयार करणे व पूर्ण योजनांची दुरुस्ती देखभाल करणे व नवीन योजनांचे बांधकाम करणे इत्यादी कामे सोपविण्यात आली. विकास योजनांचा खर्च शासन व लाभधारक यांनी ५० : ५० प्रमाणात सोसावयाची पध्दत त्यावेळी प्रचलित होती.

सन १९७९ साली महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी दिनांक १९ फेब्रुवारी, १९७९ रोजी खार भूमी विकास विषयक अध्यादेश घोषित केला. या अध्यादेशातील तरतूदीनुसार खार भूमी विकास बोर्ड बरखास्त होऊन खार भूमी विकासाच्या कामांचे बांधकाम व त्यांची दुरुस्ती यांची संपुर्ण जबाबदारी शासनाने स्विकारली. त्यानंतर राष्ट्रपतींची मान्यता व उभय सभागृहांची मंजूरी मिळाल्यावर दिनांक १९ एप्रिल, १९७९ पासून १९७९ चा खारभूमी विकास कायदा अंमलात आला.

खारभूमी विकास योजनांसाठी प्रचलीत असलेला मापदंड रु. ४४,७०० प्रति हेक्टर असा आहे. रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यांतील सर्व तालुके, रायगड जिल्ह्यांच्या महाड, माणगाव, म्हसाळा, मुरुड, श्रीवर्धन व रोहा या तालुक्यातील योजना ह्या अवघड जागेच्या योजना समजून या योजनांसाठी या मापदंडापेक्षा २५ टक्के जास्त खर्चास मुभा देण्यात आलेली आहे.

चार - विशेष सेवा (यांत्रिकी संघटना)

(१) प्रकल्पाकरीता सकेद्रीत यांत्रिकी सेवा.

(एक) प्रास्ताविक :

धरणांचे मातीकाम, धरणांना लागणा-या दरवाज्यांची निर्मिती व उभारणी यासाठी मुख्य अभियंता (यांत्रिकी), नाशिक या कार्यालयाचे अधिपत्याखाली पाच मंडळ कार्यालये आहेत.

- (१) **मातीकाम :-** महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या प्रकल्पांचे मातीकाम हे यांत्रिकी संघटनेकडे देण्यात आलेल्या कामातील माठे काम आहे. सध्या संघटनेची मातीकाम करण्याची क्षमता सुमारे ७९०० स.घ.मी. आहे.
- (२) **द्वारे :-** राज्यातील पाटबंधारे प्रकल्प व जलविद्युत प्रकल्पावर पुराचे नियंत्रण करण्याच्या दृष्टीने दरवाज्यांची उभारणी करण्यात आली आहे. प्रकल्पावरील सर्व प्रकारच्या पाटबंधारे व विद्युत आऊटलेट दारांची निर्मिती व उभारणी यांत्रिकी संघटना करित असते. सध्या संघटनेची द्वार निर्मितीची क्षमता ५७०० मे. टन असून द्वार उभारणीची क्षमता ५६०० मे. टन इतकी आहे.
- (३) **दुरुस्ती :-** यांत्रिकी संघटनेकडे असलेल्या अवजड यंत्रसामुग्रीची दुरुस्ती व देखभाल प्रादेशिक कर्मशाळा/ जिल्हातील कर्मशाळा यांचे मार्फत केली जाते. याची वार्षिक उलाढाल अंदाजे रुपये ६०० लक्ष आहे.
- (४) **भांडार :-** यंत्रसामुग्रीची देखभाल व दुरुस्ती करण्यासाठी यंत्रांच्या सुट्या भागांची आवश्यकता असते. त्या दृष्टीने गरजेच्या पूर्ततेसाठी सुट्या भागांचा व वस्तूंचा साठा काही प्रकल्पावर व प्रादेशिक कर्मशाळेमध्ये सोयीनुसार करण्यात येतो.
- (५) **निपटारा :-** सुमारे १५ ते २० वर्षापूर्वी खरेदी करण्यात आलेल्या अवजड यंत्रसामुग्री व हलक्या यंत्रसामुग्रीच्या आयुमर्यादेचा विचार करता त्यांच्या दुरुस्तीचा खर्च आर्थिक दृष्ट्या परवडण्यासारखा नाही, म्हणून अवजड यंत्रसामुग्री व हलकी यंत्रे यांचा निपटारा करण्यात येतो. यांत्रिकी संघटनेची निर्मिती झाल्यापासून साठ्यात असलेली यंत्रसामुग्री व सुटेभाग यांचा आयुमर्यादेप्रमाणे निपटारा करण्याचे काम चालू आहे.
- (६) **प्रशिक्षण :-** जलसंपदा विभागाची निरनिराळ्या प्रकारची यंत्रसामुग्री व अवजारे जवळ जवळ ९३.८४ कोटी रूपयांची आहे. अशा प्रकारच्या किंमती यंत्रसामुग्रीची हाताळणी अप्रशिक्षित कर्मचा-यांकडून करणे असुरक्षित असून त्यामुळे यंत्रसामुग्रीचे नुकसान होण्याची शक्यता असते. त्या दृष्टीने कमीत कमी खर्चात जास्तीत जास्त उत्पादन करण्यासाठी तांत्रिक कर्मचा-यांना प्रशिक्षण देणे अत्यंत जरूरीचे आहे. त्या दृष्टीने कार्यकारी अभियंता व प्राचार्य प्रादेशिक प्रशिक्षण केंद्र, दापोडी, पुणे यांनी निरनिराळ्या विषयांवर यांत्रिकी अभियंते व तांत्रिक कर्मचारी यांचेसाठी शिक्षणाचे उपक्रम हाती घेतले आहेत. सदर प्रादेशिक प्रशिक्षण केंद्र, अभियांत्रिकी अधिकारी महाविद्यालय, नाशिक यांच्या मार्गदर्शनाखाली काम करते.
- (७) **उपसा सिंचन योजना :-** राज्यातील जलसंपदा विभाग व महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ यांच्या अंतर्गत उपसा सिंचन योजनेतील यंत्रसामुग्रीचे प्रापण, उभारणी, प्रचालन, परिरक्षण व दुरुस्ती इ. कामे चार विभागांमार्फत केली जातात.

(२) धरणांच्या दारांची निर्मिती व उभारणी

यांत्रिकी मंडळ (द्वारे), पुणे आणि इतर काही मंडळांकडे मुख्यतः महाराष्ट्रातील पाटबंधारे व जलविद्युत प्रकल्पासाठी लागणा-या सर्व दारांची तसेच त्यांच्या उच्चालकांची व इतर संलग्न भागांच्या निर्मिती व उभारणीची कामे सोपविण्यात आली आहेत. या व्यतिरिक्त विद्युत प्रकल्पासाठी लागणारे पेनस्टॉक पाईप व नळांची निर्मिती व उभारणीची कामे यांत्रिकी मंडळे करतात तसेच ट्रकसाठी लोखंडी सांगाडे व टाक्या यांची निर्मिती कोल्हापूर या मंडळामार्फत केली जाते.

खात्याअंतर्गत कामाव्यतिरिक्त इतर संस्था उदा. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, नगरपालिका, निम्न सरकारी संस्था इत्यादींना लागणा-या दारांची निर्मिती व उभारणी कामे शासनाच्या पूर्व परवानगीने स्विकारण्यात येतात तसेच शासनाच्या आदेशानुसार इतर राज्यांच्या प्रकल्पासाठी द्वार निर्मिती व उभारणीची कामे घेण्यांत येतात.

तक्ता क्रमांक-१
TABLE No.-1

धोरण आखणे व प्रशासन

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११			
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
अ) कार्यवार वर्गीकरण	६३.००	५७८७.६९	५८५०.६९	४४.२०	८५८८.५९	८६३२.७९	२०.७८	६११६.२२	६१३७.००	२६.६०	९७३९.८२	९७६६.४२	
एकूण	६३.००	५७८७.६९	५८५०.६९	४४.२०	८५८८.५९	८६३२.७९	२०.७८	६११६.२२	६१३७.००	२६.६०	९७३९.८२	९७६६.४२	
ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण													
वेतन	५७.४९	१०५४.८७	१११२.३६	३८.५२	१३०१.११	१३३९.६३	१६.८९	१३५५.१०	१३७१.९९	१८.००	२०४३.१३	२०६१.१३	
अतिकालिक भत्ता	०.००	०.४२	०.४२	०.०४	०.७३	०.७७	०.०४	०.७३	०.७७	०.२०	०.७४	०.९४	
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	१.४६	१.४६	०.०८	६.९८	७.०६	०.०८	६.९८	७.०६	०.४०	९.५१	९.९१	
प्रवास खर्च	१.४२	७.३०	८.७२	२.६९	१५.२०	१७.८९	२.२४	८.२०	१०.४४	२.००	१५.३३	१७.३३	
विदेश प्रवास खर्च	०.००	०.०७	०.०७	०.०१	५.९९	६.००	०.००	५.९९	५.९९	०.००	६.०४	६.०४	
कार्यालयीन खर्च	४.०९	३५.३१	३९.४०	२.८६	२४.६६	२७.५२	१.५३	२३.८६	२५.३९	६.००	२५.९०	३१.९०	
संगणक	०.००	२.२३	२.२३	०.००	१.०९	१.०९	०.००	१.०९	१.०९	०.००	१.१२	१.१२	
कर्ज	०.००	४५१२.५७	४५१२.५७	०.००	६६६३.३७	६६६३.३७	०.००	४११९.०१	४११९.०१	०.००	६८०२.५०	६८०२.५०	
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	३८४.४६	३८४.४६	०.००	४१०.२६	४१०.२६	०.००	६५३.०८	६५३.०८	
अनुदाने	०.००	१७३.४६	१७३.४६	०.००	१८५.००	१८५.००	०.००	१८५.००	१८५.००	०.००	१८५.००	१८५.००	
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब) स्थूल	६३.००	५७८७.६९	५८५०.६९	४४.२०	८५८८.५९	८६३२.७९	२०.७८	६११६.२२	६१३७.००	२६.६०	९७४२.३५	९७६८.९५	
वजा समायोजने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब)निव्वळ	६३.००	५७८७.६९	५८५०.६९	४४.२०	८५८८.५९	८६३२.७९	२०.७८	६११६.२२	६१३७.००	२६.६०	९७४२.३५	९७६८.९५	
वित्त व्यवस्थेची साधने													
	२७०२	११.५६	०.००	११.५६	८.२०	०.००	८.२०	२०.७८	०.००	२०.७८	२६.६०	०.००	२६.६०
	२२३५	०.००	१७३.४६	१७३.४६	०.००	१८५.००	१८५.००	०.००	१८५.००	१८५.००	०.००	१८५.००	१८५.००
	३४५१	०.००	७६६.५६	७६६.५६	०.००	९६१.१६	९६१.१६	०.००	१०२५५.६६	१०२५५.६६	१०२५.६६	१६३२.७१	२६५८.३७
	२७०१	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	०.००	६४४.९३	६४४.९३	०.००	९४७.१२	९४७.१२
	७६१०	०.००	४५१२.५७	४५१२.५७	०.००	६६६३.३७	६६६३.३७	०.००	४११९.०१	४११९.०१	०.००	६८०२.५०	६८०२.५०
	२७०५	०.००	१३५.६७	१३५.६७	०.००	१४८.६२	१४८.६२	०.००	१४१.६२	१४१.६२	०.००	१७२.४९	१७२.४९
एकूण -(क) स्थूल	६३.००	५७८७.६९	५८५०.६९	४४.२०	८५८८.५९	८६३२.७९	२०.७८	६१३४६.२२	६१३६७.००	१०५२.२६	९७३९.८२	१०७९२.०८	
वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
२७०१ कडून इतर शीषार्कडे वर्ग	०.००	३०६.६६	३०६.६६	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(क)निव्वळ	६३.००	५४८१.०३	५५४४.०३	४४.२०	८५८८.५९	८६३२.७९	२०.७८	६१३४६.२२	६१३६७.००	१०५२.२६	९७३९.८२	१०७९२.०८	

दक्षता पथक

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
कार्यवार वर्गीकरण												
दक्षता पथक	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	२२५.३८	२२५.३८	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७	२९३.१७
एकूण (अ)	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	२२५.३८	२२५.३८	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७	२९३.१७
उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	०.००	१५९.९०	१५९.९०	०.००	२१०.५७	२१०.५७	०.००	२१५.०३	२१५.०३	०.००	२७३.७६	२७३.७६
अतिकालीक भत्ता	०.००	०.३७	०.३७	०.००	१.०८	१.०८	०.००	१.४६	१.४६	०.००	०.९३	०.९३
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	१.०६	१.०६	०.००	४.०७	४.०७	०.००	३.१६	३.१६	०.००	४.०९	४.०९
देशांतर्गत प्रवास खर्च	०.००	१.९६	१.९६	०.००	१.६८	१.६८	०.००	३.२१	३.२१	०.००	३.३६	३.३६
कार्यालयीन खर्च	०.००	१०.७८	१०.७८	०.००	६.९७	६.९७	०.००	१०.१२	१०.१२	०.००	१०.६२	१०.६२
कर्ज	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
संगणक खर्च	०.००	०.४०	०.४०	०.००	०.३१	०.३१	०.००	०.४१	०.४१	०.००	०.४१	०.४१
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.१४	०.१४	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब) स्थूल	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	२२४.६८	२२४.६८	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७	२९३.१७
वजा समायोजने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब)निव्वळ	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	२२५.३८	२२५.३८	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७	२९३.१७
वित्त व्यवस्थेची साधने	०.००		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
	२७०१	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	२२५.३८	२२५.३८	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७
एकूण -(क) स्थूल	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	०.००	०.००	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७	२९३.१७
वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२७०१ कडून इतर शीषार्कडे वर्ग	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(क)निव्वळ	०.००	१७४.६१	१७४.६१	०.००	०.००	०.००	०.००	२३३.३९	२३३.३९	०.००	२९३.१७	२९३.१७

तांत्रिक नियंत्रण व पर्यवेक्षण(सचिव, जलसंपदा विभाग)

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
कार्यवार वर्गीकरण												
तांत्रिक नियंत्रण व पर्यवेक्षण	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२	१०७३.७५
एकूण (अ)	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२	१०७३.७५
उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	४८.०९	१९४.८६	२४२.९५	३२.८९	२३९.३१	२७२.२०	९६.६७	२२८.००	३२४.६७	११०.६३	२८७.१७	३९७.८०
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.००	०.००	०.००	०.१२	०.१२	०.००	०.१२	०.१२	०.००	०.१२	०.१२
देशांतर्गत प्रवास खर्च	१.१०	१.१०	२.२०	१.७७	२.६५	४.४२	३.५८	२.६५	६.२३	७.००	२.६५	९.६५
कार्यालयीन खर्च	२.२५	३.४७	५.७२	१.३३	३.९०	५.२३	३.१६	३.९०	७.०६	७.००	४.१०	११.१०
आंतरदेशीय प्रवास खर्च	०.००	०.००	०.००	०.०१	०.००	०.०१	०.४७	०.००	०.४७	२.००	०.००	२.००
कर्ज	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
संगणक	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
आंतर लेखा हस्तांतरणे	०.००	०.००	०.००	०.००	३८४.४६	३८४.४६	०.००	४१०.२६	४१०.२६	०.००	६५३.०८	६५३.०८
अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब) स्थूल	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२	१०७३.७५
वजा समायोजने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब)निव्वळ	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२	१०७३.७५
वित्त व्यवस्थेची साधने												
	२७०१	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२
एकूण -(क) स्थूल	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२	१०७३.७५
वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(क)निव्वळ	५१.४४	१९९.४३	२५०.८७	३६.००	६३०.४४	६६६.४४	१०३.८८	६४४.९३	७४८.८१	१२६.६३	९४७.१२	१०७३.७५

गुण नियंत्रण

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११			
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
कार्यवार वर्गीकरण													
गुण नियंत्रण	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२१	०.००	११५५.२१	३३४४.६४	०.००	३३४४.६४	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७	
एकूण (अ)	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२१	०.००	११५५.२१	३३४४.६४	०.००	३३४४.६४	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७	
उद्दिष्टवार वर्गीकरण													
वेतन	२२६४.०८	०.००	२२६४.०८	१०७७.०६	०.००	१०७७.०६	३२०९.४०	०.००	३२०९.४०	३११५.७०	०.००	३११५.७०	
अतिकालीक भत्ता	१.५१	०.००	१.५१	२.००	०.००	२.००	३.५०	०.००	३.५०	३.२१	०.००	३.२१	
निवृत्ती वेतनावरील खर्च	१.४८	०.००	१.४८	०.०८	०.००	०.०८	०.१२	०.००	०.१२	०.००	०.००	०.००	
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	८१.८२	०.००	८१.८२	२.३३	०.००	२.३३	४.१६	०.००	४.१६	३.८९	०.००	३.८९	
देशांतर्गत प्रवास खर्च	५२.१३	०.००	५२.१३	३३.६०	०.००	३३.६०	५६.८०	०.००	५६.८०	६९.५१	०.००	६९.५१	
कार्यालयीन खर्च	१.१७	०.००	१.१७	२३.००	०.००	२३.००	४१.४९	०.००	४१.४९	४६.१०	०.००	४६.१०	
भाडेपट्टी	५.३२	०.००	५.३२	०.६७	०.००	०.६७	२.५९	०.००	२.५९	३.००	०.००	३.००	
प्रकाशने	०.००	०.००	०.००	०.०४	०.००	०.०४	०.१४	०.००	०.१४	०.०५	०.००	०.०५	
संगणक	०.००	०.००	०.००	५.५०	०.००	५.५०	१०.४०	०.००	१०.४०	१४.५७	०.००	१४.५७	
जाहिराती	११.६७	०.००	११.६७	०.०३	०.००	०.०३	०.१४	०.००	०.१४	०.०७	०.००	०.०७	
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	५.५३	०.००	५.५३	५.९०	०.००	५.९०	७.९९	०.००	७.९९	५.४०	०.००	५.४०	
यंत्र सामुग्री व साधनसामुग्री	०.००	०.००	०.००	५.००	०.००	५.००	७.५०	०.००	७.५०	५.६७	०.००	५.६७	
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.०४	०.००	०.०४	०.०७	०.००	०.०७	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब) स्थूल	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२५	०.००	११५५.२५	३३४४.३०	०.००	३३४४.३०	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७	
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जमा व वसूलीच्या रकमा(कामे)	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
रुपांतरीत आस्थापनेची वसुली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब)निव्वळ	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२५	०.००	११५५.२५	३३४४.३०	०.००	३३४४.३०	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७	
वित्त व्यवस्थेची साधने													
	४७०१	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२५	०.००	११५५.२५	३३४४.३०	०.००	३३४४.३०	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७
एकूण -(क) स्थूल	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२५	०.००	११५५.२५	३३४४.३०	०.००	३३४४.३०	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७	
वजा -निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(क)निव्वळ	२४२४.७१	०.००	२४२४.७१	११५५.२५	०.००	११५५.२५	३३४४.३०	०.००	३३४४.३०	३२६७.१७	०.००	३२६७.१७	

आधार सामग्री संचयन

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
कार्यवार वर्गीकरण												
आधार सामग्री संचयन	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२
एकूण (अ)	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२
उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	१७७.८८	०.००	१७७.८८	९८.६९	१७४६.९६	१८४५.६५	२९५.९०	१९३५.५१	२२३१.४१	३६४.९५	१९३५.५१	२३००.४६
अतिकालीन भत्ता	०.३८	०.००	०.३८	०.३४	०.६२	०.९६	०.६६	०.६२	१.२८	१.००	०.६२	१.६२
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.००	०.००	३.७८	०.१०	३.८८	७.५३	०.१०	७.६३	११.६०	०.१०	११.७०
कंत्राटी सेवा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१.३३	०.००	१.३३	१२.५०	०.००	१२.५०
मजूरी	०.००	०.००	०.००	०.६७	०.००	०.६७	०.००	०.००	०.००	१२.५०	०.००	१२.५०
देशांतर्गत प्रवास खर्च	२.६१	२५.०६	२७.६७	०.७५	२६.२५	२७.००	७.४५	२६.२५	३३.७०	१२.२५	२७.५६	३९.८१
कार्यालयीन खर्च	२८.२७	२१.९७	५०.२४	४.००	२६.२५	३०.२५	२०.९९	२६.२५	४७.२४	२५.००	२७.५६	५२.५६
बांधकामे (२७०१)	०.००	०.००	०.००	६.८६	०.००	६.८६	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
यंत्र सामुग्री व साधनसामुग्री	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
न्यायालयीन प्रकरणे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
भाडेपट्टी	०.००	१.६०	१.६०	०.००	१.२६	१.२६	३.३३	१.२६	४.५९	१.२५	१.२६	२.५१
कर्ज	०.००	०.००	०.००	१.६७	०.००	१.६७	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
प्रकाशने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१.३३	०.००	१.३३	२.००	०.००	२.००
संगणक	४.४२	१.२२	५.६४	१.१७	१.१६	२.३३	७.७६	१.१६	८.९२	११.५०	१.१९	१२.६९
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.६७	०.००	०.६७	३.५३	०.००	३.५३	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	२.३९	०.००	२.३९	०.००	०.००	०.००	१३.३३	०.००	१३.३३	२०.००	०.००	२०.००
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	६.६७	०.००	६.६७	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अनुदाने / जाहिराती	०.००	०.००	०.००	०.००	०.३७	०.३७	०.६६	०.३७	१.०३	१.००	०.३७	१.३७
परिरक्षण व दुरुस्ती	०.००	०.००	०.००	०.३३	०.००	०.३३	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब) स्थूल	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब)निव्वळ	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२
वित्त व्यवस्थेची साधने												
२७०१	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२
एकूण -(क) स्थूल	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२
वजा -निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
जमा व वसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(क)निव्वळ	२१६.६२	४९.८५	२६६.४७	१२८.४६	१८०२.९७	१९३१.४३	३६०.२७	१९९१.५२	२३५१.७९	४७५.५५	१९९४.१७	२४६९.७२

संशोधन

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
कार्यवार वर्गीकरण												
संशोधन	०.००	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१
एकूण (अ)	०.००	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१
उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	०.००	८३५.९३	८३५.९३	०.००	१००६.७१	१००६.७१	०.००	१००६.७१	१००६.७१	०.००	११३८.१६	११३८.१६
अतिकालीन भत्ता	०.००	१.२०	१.२०	०.००	०.००	०.००	०.००	३.३५	३.३५	०.००	३.३५	३.३५
प्रवास खर्च	०.००	४.३०	४.३०	०.००	०.३६	०.३६	०.००	४.०७	४.०७	०.००	४.२१	४.२१
कार्यालयीन खर्च	०.००	७.५१	७.५१	०.००	०.०१	०.०१	०.००	८.४०	८.४०	०.००	८.९९	८.९९
बांधकामे	०.००	०.००	०.००	०.००	४.०७	४.०७	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
हत्यारे व संयंत्रे	०.००	०.००	०.००	०.००	८.७९	८.७९	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
दुरध्वनी वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.००	०.००	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.११	०.११	०.००	०.११	०.११
भाडेपट्टी	०.००	२.८२	२.८२	०.००	०.००	०.००	०.००	२.८२	२.८२	०.००	२.८२	२.८२
प्रकाशने	०.००	०.२८	०.२८	०.००	०.००	०.००	०.००	०.५०	०.५०	०.००	०.५०	०.५०
संगणक	०.००	०.७६	०.७६	०.००	२.८२	२.८२	०.००	१.३७	१.३७	०.००	१.३७	१.३७
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.३०	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	०.००	०.००	०.००	०.००	०.६०	०.६०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	१.२७	१.२७	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
सहाय्यक अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
परिरक्षण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब) स्थूल	०.००	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
जमा व वसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब)निव्वळ	०.००	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१
वित्त व्यवस्थेची साधने			०.००									
	२७०१	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१
एकूण -(क) स्थूल	०.००	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(क)निव्वळ	०.००	८५३.१०	८५३.१०	०.००	१०२७.७२	१०२७.७२	०.००	१०२७.३३	१०२७.३३	०.००	११५९.५१	११५९.५१

प्रशिक्षण

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११			
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
कार्यवार वर्गीकरण													
प्रशिक्षण	१५९.९९	१४५५.१९	१६१५.१८	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	११३५.५८	१२१०.५८	३५.००	१५२५.४८	१५६०.४८	
एकूण (अ)	१५९.९९	१४५५.१९	१६१५.१८	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	११३५.५८	१२१०.५८	३५.००	१५२५.४८	१५६०.४८	
उद्दिष्टवार वर्गीकरण													
वेतन	०.००	५४१.६९	५४१.६९	०.००	३३०.७५	३३०.७५	०.००	३५१.०९	३५१.०९	०.००	७२७.१४	७२७.१४	
मजूरी	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.०३	०.०३	
अतिकालिक भत्ता	०.००	८.७५	८.७५	०.००	०.५९	०.५९	०.००	०.५९	०.५९	०.००	०.६१	०.६१	
दुरध्वनी, वीज व पाणीशुल्क	०.००	३.०६	३.०६	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.१०	०.१०	
देशांतर्गत प्रवास खर्च	०.००	८.५८	८.५८	०.००	८.९१	८.९१	०.००	४८.९१	४८.९१	०.००	१३.६०	१३.६०	
कार्यालयीन खर्च	०.००	३९.८२	३९.८२	०.००	२६.९२	२६.९२	०.००	२६.९२	२६.९२	०.००	२८.२७	२८.२७	
बांधकामे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
हत्यारे व संयंत्रे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
भाडेपट्टी	०.००	०.५८	०.५८	०.००	०.८०	०.८०	०.००	०.८०	०.८०	०.००	०.८०	०.८०	
कर्ज	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
संगणक	०.००	१.२७	१.२७	०.००	१.३८	१.३८	०.००	१.३८	१.३८	०.००	१.४२	१.४२	
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.६०	०.६०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	०.००	६.०३	६.०३	०.००	५.७५	५.७५	०.००	५.७५	५.७५	०.००	५.९५	५.९५	
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
सहाय्यक अनुदाने	१५९.९९	८४४.७८	१००४.७७	१००.००	१०७६.३९	११७६.३९	७५.००	७००.०१	७७५.०१	३५.००	७४७.५६	७८२.५६	
परिरक्षण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब) स्थूल	१५९.९९	१४५५.१९	१६१५.१८	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	११३५.५८	१२१०.५८	३५.००	१५२५.४८	१५६०.४८	
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जमा व वसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब)निव्वळ	१५९.९९	१४५५.१९	१६१५.१८	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	११३५.५८	१२१०.५८	३५.००	१५२५.४८	१५६०.४८	
वित्त व्यवस्थेची साधने													
	२७०१	१५९.९९	०.००	१५९.९९	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	०.००	७५.००	३५.००	०.००	३५.००
एकूण -(क) स्थूल	१५९.९९	०.००	१५९.९९	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	०.००	७५.००	३५.००	०.००	३५.००	
वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(क)निव्वळ	१५९.९९	०.००	१५९.९९	१००.००	१४५१.६२	१५५१.६२	७५.००	०.००	७५.००	३५.००	०.००	३५.००	

१.सर्वेक्षण आणि अन्वेषण(मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प)

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११			
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
कार्यवार वर्गीकरण													
सर्वेक्षण आणि अन्वेषण(मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्प)	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१	
एकूण (अ)	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१	
उद्दिष्टवार वर्गीकरण													
वेतन	०.००	१२९४.८५	१२९४.८५	०.००	११८३.००	११८३.००	०.००	१६४२.३९	१६४२.३९	०.००	१८७१.१८	१८७१.१८	
मजूरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.१८	०.१८	०.००	०.१८	०.१८	०.००	०.१८	०.१८	
अतिकालिक भत्ता	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.२०	०.२०	०.००	०.२०	०.२०	
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.०२	०.०२	०.००	०.०२	०.०२	
देशांतर्गत प्रवास खर्च	०.००	३.०४	३.०४	०.००	२५.२६	२५.२६	०.००	२८.०६	२८.०६	०.००	२८.०६	२८.०६	
कार्यालयीन खर्च	०.००	८.५३	८.५३	०.००	१७.४५	१७.४५	०.००	२०.३८	२०.३८	०.००	२१.२५	२१.२५	
बांधकामे (२७०१)	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
हत्यारे व संयंत्रे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
भाडेपट्टी	०.००	३.९८	३.९८	०.००	१.५५	१.५५	०.००	३.६४	३.६४	०.००	३.६४	३.६४	
प्रकाशने	०.००	०.०४	०.०४	०.००	०.००	०.००	०.००	०.५२	०.५२	०.००	०.५२	०.५२	
संगणक	०.००	०.१५	०.१५	०.००	०.७१	०.७१	०.००	०.८६	०.८६	०.००	०.८६	०.८६	
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जाहिराती	०.००	०.००	०.००	०.००	०.०७	०.०७	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.१०	०.१०	
प्रकाशने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.५०	०.५०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
परिरक्षण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
इतर खर्च	०.००	०.१९	०.१९	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब) स्थूल	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१	
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जमा व वसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब)निव्वळ	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१	
वित्त व्यवस्थेची साधने													
	२७०१	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१
एकूण -(क) स्थूल	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१	
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(क)निव्वळ	०.००	१३१०.९२	१३१०.९२	०.००	१२२८.८३	१२२८.८३	०.००	१६९६.३५	१६९६.३५	०.००	१९२६.०१	१९२६.०१	

संमंत्रणा

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
कार्यवार वर्गीकरण												
संमंत्रणा	०.००	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६
एकूण (अ)	०.००	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६
उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	०.००	७१७.५०	७१७.५०	०.००	८५८.३०	८५८.३०	०.००	९२९.८०	९२९.८०	०.००	११९२.८७	११९२.८७
अतिकालिक भत्ता	०.००	०.१९	०.१९	०.००	०.३१	०.३१	०.००	०.३१	०.३१	०.००	०.३१	०.३१
दुरध्वनी, वीज व पाणीशुल्क	०.००	०.००	०.००	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.१०	०.१०
मजूरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
देशांतर्गत प्रवास खर्च	०.००	४.४८	४.४८	०.००	३.९७	३.९७	०.००	३.९७	३.९७	०.००	३.९७	३.९७
कार्यालयीन खर्च	०.००	१७.२३	१७.२३	०.००	१७.००	१७.००	०.००	१७.००	१७.००	०.००	१७.८५	१७.८५
लहान बांधकामे	०.००	०.००	०.००	०.००	१०.००	१०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
हत्यारे व संयंत्रे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
यंत्रसामुग्री व साधनसामग्री	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
भाडेपट्टी व कर	०.००	२.०३	२.०३	०.००	२.२६	२.२६	०.००	२.२६	२.२६	०.००	२.२६	२.२६
कर्ज	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
संगणक सेवा	०.००	२.५२	२.५२	०.००	२.६०	२.६०	०.००	२.६०	२.६०	०.००	२.६०	२.६०
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
सहाय्यक अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
परिरक्षण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब) स्थूल	०.००	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
जमा व वसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब)निव्वळ	०.००	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६
वित्त व्यवस्थेची साधने												
	२७०१	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६
एकूण -(क) स्थूल	०.००	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(क)निव्वळ	०.००	७४३.९५	७४३.९५	०.००	८९४.५४	८९४.५४	०.००	९५६.०४	९५६.०४	०.००	१२१९.९६	१२१९.९६

पूर नियंत्रण व जलनिस्सारण

वित्तीय आवश्यकता	वर्गीकरण			अर्थसंकल्प २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३			
कार्यवार वर्गीकरण															
पूर नियंत्रण	१४७७.१८	८१०.४४	२२८७.६२	१८६०.००	९८४.७२	६७२.५४	१५०६.४५	९९०.५२	२४९६.९७	११८६.०२	११२१.५९	२३०७.६१			
एकूण (अ)	०.००	०.००	०.००	०.००	९८४.७२	६७२.५४	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
उद्दिष्टवार वर्गीकरण															
वेतन	०.००	४९३.२७	४९३.२७	०.००	६५६.६०	६५६.६०	०.००	६५६.६०	६५६.६०	०.००	७७७.१५	७७७.१५			
मजूरी	०.००	०.१६	०.१६	०.००	०.१७	०.१७	०.००	०.१७	०.१७	०.००	०.१८	०.१८			
अतिकालीक भत्ता	०.००	०.१९	०.१९	०.००	०.२१	०.२१	०.००	०.२१	०.२१	०.००	०.२२	०.२२			
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.७२	०.७२	०.००	०.७२	०.७२	०.००	०.७२	०.७२			
देशांतर्गत प्रवास खर्च	०.००	७.७३	७.७३	०.००	८.१२	८.१२	०.००	८.१२	८.१२	०.००	८.५३	८.५३			
कार्यालयीन खर्च	०.००	१०.७०	१०.७०	०.००	५.२७	५.२७	०.००	५.२७	५.२७	०.००	५.५३	५.५३			
लहान बांधकामे	०.००	२९६.२०	२९६.२०	०.००	३१०.१६	२९७.८७	०.००	३१६.९३	३१६.९३	०.००	३२६.५१	३२६.५१			
मोठी बांधकामे	८०.३६	०.००	८०.३६	६७९.६१	०.००	६७९.६१	५५३.६८	०.००	५५३.६८	४७२.००	०.००	४७२.००			
गुंतवणूक	१३९६.८२	०.००	१३९६.८२	११८०.३९	०.००	२१२.८३	९५२.७७	०.००	९५२.७७	७१४.०२	०.००	७१४.०२			
हत्यारे व संयंत्रे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	४३.८०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
भाडेपट्टी	०.००	०.४३	०.४३	०.००	०.९०	०.९०	०.००	०.७०	०.७०	०.००	०.९०	०.९०			
प्रकाशने	०.००	०.६२	०.६२	०.००	०.०२	०.०२	०.००	०.०२	०.०२	०.००	०.०२	०.०२			
कर्ज	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
संगणक	०.००	०.४४	०.४४	०.००	०.५०	०.५०	०.००	०.५०	०.५०	०.००	०.५२	०.५२			
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५०.६४	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
जाहिरात, विक्री व प्रसिध्दी	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.०३	०.०३	०.००	०.०३	०.०३			
आंतर लेखा हस्तांतरणे	०.००	१.१६	१.१६	०.००	१.२२	२८.८७	०.००	१.२५	१.२५	०.००	१.२८	१.२८			
सहाय्यक अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
परिरक्षण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
एकूण -(ब) स्थूल	१४७७.१८	८१०.९४	२२८८.१२	१८६०.००	९८४.७२	१९८६.१६	१५०६.४५	९९०.५२	२४९६.९७	११८६.०२	११२१.५९	२३०७.६१			
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
जमा व बसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
एकूण -(ब)निव्वळ	१४७७.१८	८१०.९४	२२८८.१२	१८६०.००	९८४.७२	१९८६.१६	१५०६.४५	९९०.५२	२४९६.९७	११८६.०२	११२१.५९	२३०७.६१			
वित्त व्यवस्थेची साधने															
	२७११	०.००	०.००	०.००	०.००	९८४.७२	१३०६.५५	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
	४७११	०.००	१४७७.१८	१४७७.१८	०.००	०.००	३२१.८३	१५०६.४५	१५०६.४५	०.००	११८६.०२	११८६.०२			
एकूण -(क) स्थूल	०.००	१४७७.१८	१४७७.१८	०.००	९८४.७२	१६२८.३८	०.००	१५०६.४५	१५०६.४५	०.००	११८६.०२	११८६.०२			
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००			
एकूण -(क)निव्वळ	०.००	१४७७.१८	१४७७.१८	०.००	९८४.७२	१६२८.३८	०.००	१५०६.४५	१५०६.४५	०.००	११८६.०२	११८६.०२			

१.लहान पाटबंधारे

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११			
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
कार्यवार वर्गीकरण													
लहान पाटबंधारे (साधारण)	१०६.५१	०.००	१०६.५१	५१.७२	०.००	५१.७२	१७६.४६	०.००	१७६.४६	१९८.७४	०.००	१९८.७४	
एकूण (अ)	१०६.५१	०.००	१०६.५१	५१.७२	०.००	५१.७२	१७६.४६	०.००	१७६.४६	१९८.७४	०.००	१९८.७४	
उद्दिष्टवार वर्गीकरण													
वेतन	९६.४१	०.००	९६.४१	४२.४६	०.००	४२.४६	१४४.२७	०.००	१४४.२७	१५६.१४	०.००	१५६.१४	
मजूरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
अतिकालिक भत्ता	०.००	०.००	०.००			०.००	०.५४	०.००	०.५४	०.७०	०.००	०.७०	
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.००	०.००	०.२३	०.००	०.२३	०.७८	०.००	०.७८	१.४०	०.००	१.४०	
प्रवास खर्च	४.८३	०.००	४.८३	२.३३	०.००	२.३३	८.५७	०.००	८.५७	१०.००	०.००	१०.००	
कार्यालयीन खर्च	३.२४	०.००	३.२४	३.५७	०.००	३.५७	१४.२३	०.००	१४.२३	१९.००	०.००	१९.००	
भाडेपट्टी	०.००	०.००	०.००	०.१७	०.००	०.१७	०.५०	०.००	०.५०	०.५०	०.००	०.५०	
लहान बाधकामे	०.००	०.००	०.००	०.२३	०.००	०.२३	०.७०	०.००	०.७०	०.००	०.००	०.००	
यंत्रसामग्री व साधनसामग्री	०.००	०.००	०.००	०.२३	०.००	०.२३	०.७०	०.००	०.७०	१.००	०.००	१.००	
प्रकाशने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२.००	०.००	२.००	
संगणक	०.१६	०.००	०.१६	०.८३	०.००	०.८३	२.५०	०.००	२.५०	३.००	०.००	३.००	
जाहिराती	०.१४	०.००	०.१४	०.५०	०.००	०.५०	१.५०	०.००	१.५०	०.००	०.००	०.००	
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
मोटर वाहने	१.६५	०.००	१.६५	०.६७	०.००	०.६७	०.६७	०.००	०.६७	२.००	०.००	२.००	
इतर खर्च	०.०८	०.००	०.०८	०.५०	०.००	०.५०	१.५०	०.००	१.५०	३.००	०.००	३.००	
एकूण -(ब) स्थूल	१०६.५१	०.००	१०६.५१	५१.७२	०.००	५१.७२	१७६.४६	०.००	१७६.४६	१९८.७४	०.००	१९८.७४	
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जमा व वसुलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब)निव्वळ	१०६.५१	०.००	१०६.५१	५१.७२	०.००	५१.७२	१७६.४६	०.००	१७६.४६	१९८.७४	०.००	१९८.७४	
वित्त व्यवस्थेची साधने													
	४७०२	९४.९५	०.००	९४.९५	५१.७२	०.००	५१.७२	१५५.६८	०.००	१५५.६८	१७२.१४	०.००	१७२.१४
	२७०२	११.५६	०.००	११.५६	८.२०	०.००	८.२०	२०.७८	०.००	२०.७८	२६.६०	०.००	२६.६०
एकूण -(क) स्थूल	१०६.५१	०.००	१०६.५१	५९.९२	०.००	५९.९२	१७६.४६	०.००	१७६.४६	१९८.७४	०.००	१९८.७४	
वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
२७०१ कडून इतर शीषार्कडे वर्ग	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(क)निव्वळ	१०६.५१	०.००	१०६.५१	५९.९२	०.००	५९.९२	१७६.४६	०.००	१७६.४६	१९८.७४	०.००	१९८.७४	

उपसा सिंचन योजना

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११		
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
कार्यवार वर्गीकरण												
उपसा सिंचन योजना	०.००	६२.५७	६२.५७	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	७९.७९	७९.७९	०.००	८८.८८	८८.८८
एकूण (अ)	०.००	०.००	०.००	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
उद्दिष्टवार वर्गीकरण												
वेतन	०.००	६०.९८	६०.९८	०.००	७८.१०	७८.१०	०.००	७८.१०	७८.१०	०.००	८७.२२	८७.२२
अतिकालिक भत्ता	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.१०	०.१०	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	०.००	०.१५	०.१५	०.००	०.११	०.११	०.००	०.११	०.११	०.००	०.११	०.११
मजूरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.११	०.११	०.००	०.००	०.००
प्रवास खर्च	०.००	०.६८	०.६८	०.००	०.७९	०.७९	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
कार्यालयीन खर्च	०.००	०.७५	०.७५	०.००	०.६८	०.६८	०.००	०.७९	०.७९	०.००	०.८३	०.८३
बाधकामे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.६८	०.६८	०.००	०.७२	०.७२
हत्यारे व सयंत्रे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
संगणक	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
पेट्रोल, तेल व वंगण	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
अनुदाने	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
इतर खर्च	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब) स्थूल	०.००	६२.५७	६२.५७	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	७९.७९	७९.७९	०.००	८८.८८	८८.८८
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
जमा व वसुलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(ब)निव्वळ	०.००	६२.५७	६२.५७	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	७९.७९	७९.७९	०.००	८८.८८	८८.८८
वित्त व्यवस्थेची साधने												
२७०२	०.००	६२.५७	६२.५७	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	७९.७९	७९.७९	०.००	८८.८८	८८.८८
एकूण -(क) स्थूल	०.००	६२.५७	६२.५७	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	७९.७९	७९.७९	०.००	८८.८८	८८.८८
वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण -(क)निव्वळ	०.००	६२.५७	६२.५७	०.००	७९.७८	७९.७८	०.००	७९.७९	७९.७९	०.००	८८.८८	८८.८८

विशेष सेवा (यांत्रिकी संघटना)

वित्तीय आवश्यकता

वर्गीकरण	प्रत्यक्ष खर्च २००८-२००९			अर्थसंकल्प २००९-२०१०			सुधारित अंदाज, २००९-२०१०			अर्थसंकल्प २०१०-२०११			
	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	योजनांतर्गत	योजनेतर	एकूण	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	
कार्यवार वर्गीकरण													
विशेष सेवा (यांत्रिकी संघटना) द्वार निर्मिती व उभारणी	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८	
एकूण (अ)	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८	
उद्दिष्टवार वर्गीकरण													
वेतन	११५८९.७३	०.००	११५८९.७३	५४३९.६६	०.००	५४३९.६६	१६३१८.८८	०.००	१६३१८.८८	१७७५३.२५	०.००	१७७५३.२५	
अतिकालिक भत्ता	३६.६३	०.००	३६.६३	२१.९७	०.००	२१.९७	६५.९१	०.००	६५.९१	६७.८८	०.००	६७.८८	
दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	१४.२८	०.००	१४.२८	१०.६२	०.००	१०.६२	३१.८६	०.००	३१.८६	३३.४६	०.००	३३.४६	
मजूरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
देशांतगत प्रवास खर्च	४६४.१३	०.००	४६४.१३	१७७.६८	०.००	१७७.६८	५३३.०४	०.००	५३३.०४	५५९.७०	०.००	५५९.७०	
कार्यालयीन खर्च	३६५.७८	०.००	३६५.७८	१४०.१०	०.००	१४०.१०	४१९.४९	०.००	४१९.४९	४४१.३२	०.००	४४१.३२	
बांधकामे (२७०१)	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
यंत्र सामुग्री व साधनसामुग्री	७०.७४	०.००	७०.७४	८.१३	०.००	८.१३	३३.७४	०.००	३३.७४	३५.४२	०.००	३५.४२	
निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
न्यायालयीन प्रकरणे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
भाडेपट्टी	६८.७४	०.००	६८.७४	२५.८७	०.००	२५.८७	७७.६०	०.००	७७.६०	१०६.६०	०.००	१०६.६०	
कर्ज	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
प्रकाशने	३.९२	०.००	३.९२	२.९७	०.००	२.९७	८.९१	०.००	८.९१	८.९०	०.००	८.९०	
संगणक	७७.२२	०.००	७७.२२	३०.५६	०.००	३०.५६	९१.६८	०.००	९१.६८	९४.४२	०.००	९४.४२	
जाहिराती	२०.००	०.००	२०.००	०.००	०.००	०.००	२६.२५	०.००	२६.२५	२६.२५	०.००	२६.२५	
व्यावसायिक व विशेष सेवा प्रदान	१.९६	०.००	१.९६	६.१४	०.००	६.१४	९.१८	०.००	९.१८	९.१८	०.००	९.१८	
आंतर लेखा बदल	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
अनुदाने / जाहिराती	०.००	०.००	०.००	८.७५	०.००	८.७५	८.७५	०.००	८.७५	८.७५	०.००	८.७५	
परिरक्षण व दुरुस्ती	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
इतर खर्च	०.५६	०.००	०.५६	३.३३	०.००	३.३३	१०.००	०.००	१०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब) स्थूल	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८	
वजा - निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जमा व वसूलीच्या रकमा(कामे)	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
रुपांतरीत आस्थापनेची वसुली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(ब)निव्वळ	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८	
वित्त व्यवस्थेची साधने													
२७०१ परिरक्षण व दुरुस्ती													
	४७०१	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८
एकूण -(क) स्थूल	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८	
वजा -निलंबन	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
जमा व वसूलीच्या रकमा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण वजा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
एकूण -(क)निव्वळ	१२७१३.६९	०.००	१२७१३.६९	५८७५.७८	०.००	५८७५.७८	१७६२६.५४	०.००	१७६२६.५४	१९१३६.३८	०.००	१९१३६.३८	

तक्ता क्र. २
Table No - 2

तक्ता क्र. २
Table No.II

कर्मचारी गोषवारा
Personnel Summary :

पदनाम Name of Post	धोरण आखणे प्रशासन Policy Formation and Admistration		दक्षता पथक Vigilance Squad		तांत्रिक नियंत्रण आणि पर्यवेक्षण Technical Control and Supervision		गुणनियंत्रण संघटना Quality Control Orgnisation		आधारसामग्री संचयन Data Collection		संशोधन Research		प्रशिक्षण Training		सर्वेक्षण आणि अन्वेषण Survey and Investigation		समंत्रणा Consultancy	
	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011	2009-2010	2010-2011
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
राजपत्रित Gazetted																		
सचिव, जलसंपदा	१	१
सचिव (लाक्षेवि)	१	१
मुख्य अभियंता व सह सचिव	४	४
मुख्य अभियंता	२	२	१	१	१	१
अंतरवित्त सल्लागार व उपसचिव	१	१
अधिक्षक अभियंता व उपसचिव	८	८
उपसचिव अतांत्रिक	३	३
अधिक्षक अभियंता	५	५	१	१	२	२	३	३	१	१	१	१	३	३	३	३
संचालक (प्रशिक्षण)	३	३
सह संचालक (सांख्यिकी)	१	१
पत विशेषज्ञ
अवर सचिव अतांत्रिक	९	९
कार्यकारी अभियंता व अवर सचिव	१४	१४
कार्यकारी अभियंता	३	३	९	७	८	८	५	५	१२	१२	१२	१२
प्रशासन अधिकारी	१	१
संशोधन अधिकारी	२	२	५	५
उप संचालक	१	१
सहाय्यक प्राध्यापक	१९	१९
मृद सर्वेक्षण अधिकारी
निवडश्रेणी लघुलेखक	४	४
अवर सचिव (विधी)	१	१
सहा. मुख्य अभियंता	९	९
सहाय्यक संचालक (लेखा)	१	१
वरिष्ठ भूवैज्ञानिक	४	४	१	१
उप विभागीय अधिकारी	७	७	८	८	१२	१२	१६	१६	३१	३१
उप विभागीय अभियंता	१५	१५	४७	४७
कक्ष अधिकारी	४४	४४
उप अभियंता	२३	२३	१०	१०	१०	१०	५३	४१	२९	२९	२९	२९	४	२	२१	२१
उप सर्वेक्षण अधिकारी
सहाय्यक संचालक	२	२
मृद शास्त्रज्ञ	७	७
विशेष अधीक्षक	१	१	१	१

लेखा अधिकारी	१	१	१	१
शाखा अभियंता	३	३	१९	१९	२२३	२२७	२००	२००	८७	८७	२९६	२९६	४८	४८
स्विय सहायक	१	१	१	१
सहायक संशोधन अधिकारी	२७	२७
सहायक भू-वैज्ञानिक	४१	४१	१	१
सहायक अभियंता	२
एकूण	१२०	१२०	२२	२४	५५	५५	२८५	२७५	२५३	२५३	२४०	२४०	६३	६१	३३२	३३२	११२	११२

Non-Gazetted Class 3

अराजपत्रित वर्ग-३

लघु लेखक (उच्च श्रेणी)	१९	१९	३	३	२	२	२	२	१	१	३	३	३	३	३	३
प्रमुख आरेखक	१	१	१	१	१	१	१	१	२	२
संशोधन अधिकारी
अधिक्षक	२	२	१	१	१	१	२	२	१	१	१	१
विभागीय लेखापाल	२	२	८	१०	४	४	२	२	१६	१६	८	८
वरिष्ठ वैज्ञानिक सहायक	१	१	८	८	१०	७	२	२
भू-विज्ञान सहायक	१	१	१	१	२	२
मृद अन्वेषक	१४८	१४८	५	५
लघु लेखक (निम्न श्रेणी)	१५	१५	१	१	१	१	१	५	५
विभागीय भांडारपाल	२	२
प्रथम लिपिक	१	४	३	३	१०	१०	६	६	३	३	२	२	१२	१२	३	३
गाळा विश्लेषक	३	३
भांडारपाल	१	१	८	४	४	४	३	३	२	१	६	६	१	१
ग्रंथपाल	१	१	१	१	१	१	१	१
सांख्यिकी सहायक	२	२	१	१
कनिष्ठ अभियंता	१६	६	६	१७	१७	५२	३२	१
संशोधन सहायक	२	२	१९	३	४	४	३१	३१	२३	२३
मृद वर्गीकार	२०	२०
कनिष्ठ भू-वैज्ञानिक
कनिष्ठ वैज्ञानिक सहायक	१६	१६	५	५	६	६
छायाचित्रकार	२	२
कनिष्ठ भूवैज्ञानिक अभियंता
आरेख	४	४	६	६	३	३	१	१	१०	१०	१	१
लघु टंकलेखक	९	९	२	२	१	१	८	८	३	३	१	१	२	२
सहायक आरेख	८	८	६	६	४	४	५	२	८	८	१४	१४
जलपातळी निरीक्षक	७	७	१	१
वरीष्ठ लिपीक	११	११	१२	१२	८५	५४	६१	६१	१८	१८	२०	१९	१०२	१०२	१३	१३
उप अवेक्षक	२२	२२	१	१
विजतंत्री	१	१
स्थापत्य अभियांत्रिकी सहायक	२८	२८	५१	५१	१३	१३	१०८	१०८
वरिष्ठ सर्वेक्षण सहायक	७	७
सहायक ग्रंथपाल	२	२	१	१

तक्ता क्र. २—चालू
Table No.II—Contd.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)									
तांत्रिक सहायक	९	९	..	५	४	१८	१८			
यांत्रिकी	१	१	१	१			
अनुरेखक	२	२	..	१	१	४४	९	४८	४८	११	११	७	५	७६	७६	१४	१४	
प्रयोगशाळा सहायक	१११	९८	३	३	६	६	
लिपिक टंकलेखक	१३४	१३४	
कनिष्ठ लिपिक	४	४	१३	१३	९२	५८	१४९	१४९	५१	५१	४८	४७	१४९	१४९	४१	४१
टंकलेखक	७	७	४	४	९	९	५३	५१	३३	३३	७	७	३	३	६१	६१
मिस्त्रि	१	१	६	६	२	२	
दुरध्वनीचालक	२	२	३	३	२	२	
सहायक मांडारपाल	१	१	१०	१०	२	२	३	३
संगणक	९	७	२	२	४	४	१०	१०
कनिष्ठ सर्वेक्षक सहायक	१६	१६
रोज वहीपाल
कनिष्ठ संशोधन सहायक	१२	१२
प्रमुख टंकलेखक	१	१	१	१
अभिलेखापाल	३	३
कालवा निरीक्षक
मोजणीदार	५	५
वाहन चालक	१	१	९	९	४	४	२८	३८	३८	३८	८	८	२३	१९	३४	३४	८	८
जोडारी	१	१
सुतार	१	१
तारतंत्री
कातारी	२	२
साचेकार
गवंडी
रोख लेखपाल	१	१
यंत्र कारागीर
कारागीर श्रीणी-१
कारागीर श्रीणी-२
देयक लेखपाल	१२	१२
रोखपाल	१	१
एकूण	३५५	३५५	२९	३२	५७	५७	५४६	४३६	४३९	४३९	२२१	२२१	२३२	१९६	७२६	७२६	१०७	१०७

Non-Gazetted Class 4

अराजपत्रित वर्ग-४
माळी	२	२	१	१
हवालदार	२	२
बंधणीकार	१	१	१	१
लोहमुद्रक	१	१	२	२
चक्रमुद्रक	४	४	१	१
नाईक	११	११	२	२	५	११	१	१	६	६	६	६	२	२
दप्तरी	२	२	५	२	३	३	४	४	३	३
स्वच्छक	२	१	१	१

मुकादम	१५	१५
आवेष्टक	१	१
पाटकरी	२	२
प्रयोगशाळा परिचर	७०	१५०
संदेशवाहक
आगरचालक	२५	२५
खानसामा	१	१
शिपाई	७०	७०	५	५	१७	१७	७७	९८	१७	१७	७०	७०	५२	५५	१५५	१५५	४२	४२
चौकीदार	६	६	३	३	२६	४४	४१८	४१८	३	३	७०	७०	६	६
हमाल
मापी खलाशी	५	५
मजूर	३	४
सफाईगर
मदतनीस	४	४
परिचर	२	२
झेरोक्स चालक	२	२
एकूण	९१	९१	११	११	२४	२४	१८३	३०५	४३६	४३६	७३	७३	६७	६९	२९४	२९४	५६	५६
कार्यव्यापी रोजंदारीवरील अस्थापना	३३५	२१५	३००	३००	२९५	२९५	५४	५४
एकूण	५६६	५६६	६२	६७	१३६	१३६	१३४९	१२३१	११२८	११२८	८३४	८३४	३६२	३२६	१६४७	१६४७	३२९	३२९

तक्ता क्रमांक ३
TABLE No. III

कर्मचारी गोषवारा :
Personal Summary :

पदनाम Designation	लहान पाटबंधारे (Minor Irrigation)		उपसा जलसिंचन (Lift Irrigation)		पुरनियंत्रण व जलनिःस्सारण (Flood Control & Drainage)		क्षेत्र विकास (Area Development)		मृद संधारण (Soil Conservation)		विशेष सेवा यांत्रिकी संघटना (Special Services Mechanical Organisation)	
	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010	2009-2010
	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011	2010-2011
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
Gazetted												
राजपत्रित-												
मुख्य अभियंता (यांत्रिकी)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
मुख्य अभियंता व मुख्य प्रशासक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
अधीक्षक अभियंता	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	5	5
अधीक्षक अभियंता व प्रशासक	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-
कार्यकारी अभियंता	6	6	-	-	2	2	10	10	4	4	40	40
प्रकल्प अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
उप-निबंधक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
वैद्यकीय अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
उप संचालक (कृषी)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
उप विभागीय मृद संधारण अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
विशेष अधीक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
उप अभियंता	36	36	3	3	11	11	25	25	20	22	175	175
कामगार अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6
उप-विभागीय अधिकारी	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
उप-विभागीय अभियंता	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
लेखा अधिकारी	1	1	-	-	-	-	2	2	-	-	1	1

सहाय्यक प्रशासक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
संशोधन अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
सहा. अधीक्षक अभियंता	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
विस्तार तथा माहिती अधिकारी	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
सहाय्यक निबंधक	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
सहाय्यक सांख्यिकी	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
तहसीलदार	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कृषी अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
प्रशिक्षण तथा रजा राखीव												
उप अभियंता	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
सहाय्यक अभियंता	-	-	-	-	-	-	18	18	10	10	294	294
शाखा अभियंता	14	14	4	1	55	59	228	228	64	64	186	186
एकूण	69	69	7	4	68	72	291	291	101	103	709	709

तक्ता क्रमांक ३- चालू
TABLE No. III-Contd.

कर्मचारी गोषवारा :
Personal Summary :

पदनाम Designation	लहान पाटबंधारे (Minor Irrigation)		उपसा जलसिंचन (Lift Irrigation)		पुरनियंत्रण व जलनिःस्सारण (Flood Control & Drainage)		क्षेत्र विकास (Area Development)		मृद संधारण (Soil Conservation)		विशेष सेवा यांत्रिकी संघटना (Special Services Mechanical Organisation)	
	2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011	
	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)		(6)	
Non-Gazetted Class-3												
अराजपत्रित वर्ग-३												
लघु लेखक (उच्च श्रेणी)	1	-	-	-	-	-	3	-	1	1	1	-
अधीक्षक	1	-	-	-	-	-	2	-	1	1	6	-
भांडार अधीक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
प्रमुख आरेखक	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	-
कृषी अधिकारी	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
सहकार अधिकारी श्रेणी-१	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-
कर्मशाळा अधीक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
मिश्रक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
विभागीय लेखापाल	5	-	-	-	2	-	6	-	3	4	32	-
प्रथम लिपिक	7	-	-	-	2	-	8	-	5	5	40	-
प्रमुख दफ्तर कारकून	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-
लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
सहकारी अधिकारी श्रेणी-२	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कृषी पर्यवेक्षक	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-
मुख्य संघाता	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
विद्युत पर्यवेक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कनिष्ठ अभियंता	20	-	5	-	-	-	27	-	17	-	172	-
भांडारपाल	5	-	-	-	-	-	7	-	4	4	32	-
आरेखक	5	-	-	-	1	1	7	-	2	2	52	-

कार्यदेशक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
सुरक्षा अधिकारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
मुख्य यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
संशोधन सहाय्यक	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
जड वाहनचालक श्रेणी-१	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-
वरिष्ठ लिपिक	76	-	-	-	17	-	81	-	42	42	331	-
सहाय्यक आरेखक	3	-	-	-	1	-	4	-	3	4	32	-
सांख्यिकी सहाय्यक	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	2	-
लघु टंकलेखक	4	-	-	-	2	-	2	-	-	-	5	-
विभागीय भांडारपाल	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
झालारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
कनिष्ठ वीजतंत्री	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-
आवेक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-
वरिष्ठ दफ्तर कारकुन	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
जडवाहन चालक श्रेणी-२ व ३	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	220	-
उप आवेक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	133	-
सर्वेक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
सहायक कार्यदेशक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
वीजतंत्री	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	34	-
प्रमुख साचेकार	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
प्रमुख वीजतंत्री	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
प्रमुख कातारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जलशास्त्रीय संशोधन	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
क्ष-किरण तंत्रज्ञ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
स्थापत्य अभि. यां. सहाय्यक	121	-	-	-	11	-	169	-	39	-	-	-
कृषी सहाय्यक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
वरिष्ठ यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
वरिष्ठ संघाता	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
वरिष्ठ सहायक लोहार	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
वरिष्ठ सहायक यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-

तक्ता क्रमांक ३- चालू
TABLE No. III-Contd.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
वरिष्ठ सहायक साचेकार	-	-	-	-	-	1
वरिष्ठ सहायक कातारी	-	-	-	-	-	2
वरिष्ठ सहायक यंत्र कारागीर	-	-	-	-	-	1
वरिष्ठ सहायक बंधकार	-	-	-	-	-	-
वरिष्ठ सहायक संधाता	-	-	-	-	-	17
अनुरेखक	55	-	27	55	23	40
तांत्रिक सहाय्यक	2	-	-	24	36	4
यांत्रिकी	-	-	-	-	-	71
कनिष्ठ यांत्रिकी	-	-	-	-	-	1
वरिष्ठ संशोधन सहायक	-	-	1	-	-	-
यांत्रिकी संधाता	-	-	-	-	-	5
प्रयोगशाळा सहायक	-	-	-	-	-	-
रस्ता रुळ चालक	-	-	-	-	-	9
स्वयंचलित जोडारी	-	-	-	-	-	3
सहाय्यक वीजतंत्री	-	-	-	-	-	2
प्रमुख अवेक्षक	-	-	-	-	-	1
संदेशक	-	-	-	87	-	-
खेपागण	-	-	-	-	-	42
टंकलेखक नि लिपिक	-	-	-	-	-	213
अभिलेखापाल	-	-	-	-	-	110
सहा. भांडारपाल	5	-	1	24	4	5
कनिष्ठ लिपिक	147	3	64	227	56	1059
टंकलेखक	55	-	-	55	33	-
संगणक	6	-	1	5	5	-
भांडार परिचर	-	-	-	-	-	11
शाखाधिकारी	-	-	-	-	-	-
समयपाल	-	-	-	-	-	10
हत्यारपाल	-	-	-	-	-	55
मेस्त्री	7	-	3	52	-	1
जडवाहन चालक श्रेणी-४	-	-	-	-	-	66

दुरध्वनी चालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कालवा निरिक्षक	6	-	-	-	19	-	778	-	-	-	-
सुतार -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
तारतंत्री	-	-	3	-	-	-	-	-	-	29	-
जोडारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	463	-
पंपचालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-
गवंडी -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
वाहनचालक	23	-	-	-	2	-	40	-	14	-	675
नळ कारागीर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
संधाता	-	-	-	-	-	-	-	-	-	135	-
कातारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	40	-
आवेदक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	-
लोहार	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-
वरिष्ठ यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
रंगारी -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
साचेकर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
हलके यंत्र (वाहन) चालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	109	-
कनिष्ठ सहायक यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
रोज वहीपाल	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-
लॉरी चालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
हिरा अवेक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
कनिष्ठ दप्तर कारकून	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
पत्रा कारागीर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
विंघन चालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
हवादाब यंत्र चालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
मोजणीदार	6	-	-	-	4	-	337	-	-	2	-
ऑपरेटर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
मशिनिस्ट	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-
अमिन	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
स्वयंचलित विजतंत्री	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-
स्वयंचलित यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	123	-
एकूण	582	-	18	-	160	-	2017	-	288	-	4619

तक्ता क्रमांक ३- चालू
TABLE No. III-Contd.

कर्मचारी गोषवारा
Personal Summary

पदनाम Designation	लहान पाटबंधारे (Minor Irrigation)		उपसा जलसिंचन (Lift Irrigation)		पुरनियंत्रण व जलनिःस्सारण (Flood Control & Drainage)		क्षेत्र विकास (Area Development)		मृद संधारण (Soil Conservation)		विशेष सेवा यांत्रिकी संघटना (Special Services Mechanical Organisation)	
	2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011		2009-2010 2010-2011	
	(1)		(2)		(3)		(4)		(5)		(6)	
Non-Gazetted Class-4												
अराजपत्रित वर्ग-४												
नाला किपर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
माळी -	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
नाईक	4	-	-	-	1	-	8	-	5	-	40	-
दप्तरी-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	39	-	-
चक्रमुद्रक शिपाई	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
मुकादम	4	-	-	-	11	-	36	-	-	-	6	-
पंप परिचर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-
सहाय्यक संधाता	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-
सहाय्यक रंगारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
सहाय्यक कातारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
स्वच्छक	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	154	-
तेलवाला	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
पाटकरी	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कनिष्ठ यंत्र कारागीर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
कालवा टपाली	-	-	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-
सहाय्यक यांत्रिकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
शिपाई	133	-	-	-	56	-	260	-0	59	-	426	-

चौकीदार	54	-	-	-	12	-	278	278	23	23	455	-
मजुर	10	-	-	-	-	-	2	2	-	-	113	-
सफाईदार	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	-
स्वयंपाकी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
परिचर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
सहाय्यक जोडारी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	111	-
मदतनीस	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1889	-
सहाय्यक विधनचालक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
पाणीवाला	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
किमन-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
कालवा निरीक्षक	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
हमाल	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
खलाशी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-
टपाली	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
मेहतर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-
एकूण	206	-	6	-	82	-	664	-	87	-	3317	-
कार्यव्ययी रोजंदारीवरील आस्थापना	666	666	-	-	93	-	-	-	356	-	-	-
एकूण बेरीज	1523	1523	31	28	403	-	2972	-	832	-	8645	-
या कामावरील कंत्राटदाराच्या सेवेतील कर्मचारी	-	-	-	-	-	-	-	-	1000	-	-	-

STATEMENT SHOWING THE POST AND SCALE OF PAY OF PERSONNEL SUMMARY
कर्मचारी गोषवा-यातील पदे व वेतनश्रेणी दर्शविणारे विवरणपत्र

अक्र. Sr. No.	पदनाम Designation	विद्यमान वेतनश्रेणी व असल्यास विशेष वेतन Existing Scale of pay and Special pay if any	सुधारित वेतन संरचना Revised Pay Structure	
			वेतनश्रेणी Pay Band	ग्रेड वेतन Grade Pay
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
	राजपत्रित- Gazetted			
१	सचिव, Secretary	18400-500-22400	37400-67000	10000
२	मुख्य अभियंता व सह सचिव Chief Engineer and Joint Secretary	16400-450-20900	37400-67000	8900
३	मुख्य अभियंता Chief Engineer	16400-450-20900	37400-67000	8900
४	मुख्य अभियंता व मुख्य प्रशासक Chief Engineer and Chief Administrator	16400-450-20900	37400-67000	8900
५	सहाय्यक मुख्य प्रशासक Assistant Chief Administrator	10650-325-15850	15600-39100	6600
६	आंतरवित्त सल्लागार व उप सचिव Internal Finance Advisor and Deputy Secretary	12000-375-16500	15600-39100	7600
७	उप सचिव Deputy Secretary	12000-375-16500	15600-39100	7600
८	अधीक्षक अभियंता Supdt. Engineer	12000-375-16500	15600-39100	7600
९	संचालक (प्रशिक्षण) Director (Training)	12000-375-16500	15600-39100	7600
१०	अधीक्षक अभियंता व प्रशासक Supdt. Engineer and Administrator	12000-375-16500	15600-39100	7600
११	सह संचालक (सांख्यिकी) Joint Director	10650-325-15850	15600-39100	6600
१२	पत विशेषज्ञ Credit Specialist	10650-325-15850	15600-39100	6600
१३	अवर सचिव Under Secretary	10000-325-15200	15600-39100	6600
१४	कार्यकारी अभियंता Executive Engineer	10650-325-15850	15600-39100	6600
१५	प्रकल्प अधिकारी Project Officer	6500-200-15850	15600-39100	4400
१६	उप-प्रशासक Deputy Administrator	6500-200-15850	15600-39100	4400
१७	प्रशासकीय अधिकारी Administrative Officer	6500-200-15800	15600-39100	4400
१८	उप संचालक Dy. Director	8000-350-13500	9300-34800	5400
१९	सहाय्यक प्राध्यापक Assistant Professor	10000-325-15200	15600-39100	6600
२०	पाठक Reader	10000-325-15200	15600-39100	6600
२१	मृद सर्वेक्षण अधिकारी Soil Survey Officer	10000-325-15200	15600-39100	6600
२२	निवडश्रेणी लघुलेखक Selection Grade Stenographer	7450-225-11500	9300-34800	4600
२३	नकाशा अधिकारी Map Officer	8000-275-13500	9300-34800	5400
२४	संगणक संयोजन Computer Programmer	8000-275-13500	9300-34800	5400
२५	वैद्यकीय अधिकारी Medical Officer	8000-275-13500	9300-34800	5400
२६	विशेष कार्य अधिकारी (लेखा) Special Officer (Account)	7450-225-11500	9300-34800	4600
२७	उप संचालक (कृषी) Dy. Director (Agriculture)	8000-275-13500	15600-39100	5400
२८	वरिष्ठ भू-वैज्ञानिक Senior Geologist	8000-275-13500	15600-39100	5400
२९	उप निबंधक, सहकारी संस्था Dy. Registrar Co-op. Societies	8000-275-13500	15600-39100	5400
३०	विभागीय मृद संधारण अधिकारी Divisional Soil conservation Officer	8000-275-13500	15600-39100	5400
३१	कृषी विद्यावेत्ता Agronomist	8000-275-13500	15600-39100	5400
३२	अर्थशास्त्रज्ञ Economist	8000-275-13500	15600-39100	5400

विवरणपत्र—चालू
Statement—Contd.

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
३३	लेखा अधिकारी Accounts Officer	8000-275-13500	9300-34800	4400
३४	उप विभागीय अधिकारी Subdivisional Officer	8000-275-13500	15600-39100	5400
३५	उप विभागीय अभियंता Subdivisional Engineer	8000-275-13500	15600-39100	5400
३६	उप अभियंता Deputy Engineer	8000-275-13500	15600-39100	5400
३७	विस्तार तथा माहिती अधिकारी Extension Information Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
३८	कृषी अधिकारी Agricultural Officer	5500-175-9000	9300-34800	4400
३९	सहाय्यक प्रशासक Assistant Administrator	6500-200-10500	9300-34800	4400
४०	सहाय्यक संशोधन अधिकारी Assistant Research Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
४१	सहाय्यक निबंधक, सहकारी संस्था Assistant Registrar	6500-200-10500	9300-34800	4400
Co-op. Societies				
४२	सहाय्यक सांख्यिकी Assistant Statistician	6500-200-10500	9300-34800	4400
४३	तहसिलदार Tahsildar	6500-200-10500	15600-39100	5000
४४	प्रशिक्षण तथा रजा राखीव अभियंता Leave/Training Engineer	6500-200-10500	15600-39100	4400
४५	विशेष अधीक्षक Special Superintendent	6500-200-10500	15600-39100	4400
४६	कामगार अधिकारी Labour Officer	6500-200-10500	15600-39100	4400
४७	सहाय्यक लेखा अधिकारी Assistant Accounts Officer	6500-200-10500	15600-39100	4400
४८	उप विभागीय मृदसंधारण अधिकारी Sub divisional Soil Conservation Officer	6500-200-10500	15600-39100	4400
४९	सांख्यिकी Statistician	6500-200-10500	15600-39100	4400
५०	कक्ष अधिकारी Section Officer	6500-200-10500	15600-39100	4400
५१	उप मृद सर्वेक्षण अधिकारी Deputy Soil Survey Officer	8000-275-13500	15600-39100	5400
५२	सहाय्यक संचालक Assistant Director	8000-275-13500	15600-39100	5400
५३	मृद शास्त्रज्ञ Soil Scientist	6500-200-10500	9300-34800	4400
५४	पाठ्य निदेशक Tutor	6500-200-10500	9300-34800	4400
५५	उप विभागीय कृषी अधिकारी Sub divisional Agricultural Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
५६	सहाय्यक छाया पृथःकारक Assistant Photo Analyst	6500-200-10500	9300-34800	4400
५७	वैज्ञानिक अधिकारी Scientific Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
५८	सहाय्यक भू-भौतिक तज्ञ Assistant Geophysicist	6500-200-10500	9300-34800	4400
५९	संशोधन अधिकारी Research Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
६०	सहाय्यक अभियंता श्रेणी-१ Assistant Engineer Class-I	8000-275-13500	15600-39100	5400
६१	सहाय्यक अभियंता श्रेणी-२ Assistant Engineer Class-II	6500-200-10500	9300-34800	4400
६२	शाखा अभियंता Sectional Engineer	6500-200-10500	9300-34800	4400
अराजपत्रित वर्ग-३				
Non-Gazetted				
६३	लघु लेखक (उच्च श्रेणी) Stenographer (H.G.)	6500-200-10500	9300-34800	4400
६४	अधीक्षक Superintendent	5500-175-9000	9300-34800	4300
६५	भांडार अधीक्षक Store Superintendent	5500-175-9000	9300-34800	4300
६६	प्रमुख आरेखक Head Draftsman	5500-175-9000	9300-34800	4400
६७	कृषी अधिकारी Agricultural Officer	6500-200-10500	9300-34800	4300
६८	लेखापाल Accountant	5500-175-9000	9300-34800	4300
६९	सहकार अधिकारी श्रेणी-१ Co-operative Officer Grade-I	5500-175-9000	9300-34800	4300
७०	कृषी अर्थशास्त्रज्ञ Agricultural Economist	5500-175-9000	9300-34800	4300

विवरणपत्र—चालू
Statement—Contd.

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
७१	संशोधन अधिकारी Research Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
७२	वरिष्ठ शास्त्रीय सहाय्यक Senior Scientific Assistant	5500-175-9000	9300-34800	4300
७३	भू-वैज्ञानिक सहाय्यक Geological Assistant	5500-175-9000	9300-34800	4300
७४	लघु लेखक (निम्न श्रेणी) Stenographer (L.G.)	5500-175-9000	9300-34800	4300
७५	सहाय्यक Assistant	5500-175-9000	9300-34800	4300
७६	विभागीय लेखापाल Divisional Accountant	4500-125-7000	5200-20200	2800
७७	प्रथम लिपिक First Clerk	5000-150-8000	9300-34800	4200
७८	शाखा अधिकारी Section Officer	6500-200-10500	9300-34800	4400
७९	परिचारिका/अधिपरिचारिका Nurse/Staff Nurse	5000-150-8000	9300-34800	4200
८०	प्रमुख दफ्तर कारकून Head Daftar Karkoon	5000-150-8000	9300-34800	4200
८१	सहकारी अधिकारी श्रेणी-२ Co-op. Officer Grade-II	5000-150-8000	9300-34800	4200
८२	सहाय्यक अधिक्षक Assistant Suprintendent	5000-150-8000	9300-34800	4200
८३	मृद अन्वेषक Soil Investigator	5000-150-8000	9300-34800	4200
८४	मृद विश्लेषक Soil Analyst	5000-150-8000	9300-34800	4200
८५	कृषी पर्यवेक्षक Agricultural Supervisor	5000-150-8000	9300-34800	4200
८६	मुख्य संघाता Head welder	4500-125-7000	5200-20200	2800
८७	विद्युत पर्यवेक्षक Electrical Supervisor	5000-150-8000	9300-34800	4200
८८	कनिष्ठ अभियंता Junior Engineer	5500-175-9000	9300-34800	4300
८९	भांडारपाल Storekeeper	4500-125-7000	5200-20200	2800
९०	आरेखक Draftsman	4500-125-7000	5200-20200	2800
९१	कार्यदेशक Foreman	4500-125-7000	5200-20200	2800
९२	सुरक्षा अधिकारी Security Officer	4500-125-7000	5200-20200	2800
९३	मुख्य यांत्रिकी Head Mechanic	4500-125-7000	5200-20200	2800
९४	क्ष-किरण तंत्रज्ञ X-Ray Technician	4500-125-7000	5200-20200	2800
९५	छायाचित्रकार Photographer	4500-125-7000	5200-20200	2800
९६	कनिष्ठ वैज्ञानिक सहाय्यक Junior Scientific Assistant	4500-125-7000	5200-20200	2800
९७	जलशास्त्रीय अन्वेषक Hydrological Investigator	4500-125-7000	5200-20200	2800
९८	ग्रंथपाल Librarian	4500-125-7000	5200-20200	2800
९९	गाळ विश्लेषक Slit Analyst	5000-150-8000	9300-34800	4200
१००	कनिष्ठ भूवैज्ञानिक Junior Geologist	5500-175-9000	9300-34800	4300
१०१	संशोधन सहाय्यक Research Assistant	5500-175-9000	9300-34800	4300
१०२	प्रतिमाकार Moulder Maker	4500-125-7000	5200-20200	2800
१०३	मिश्रक Compounder	4500-125-7000	5200-20200	2800
१०४	प्रमुख टंकलेखक Head Typist	4000-100-6000	5200-20200	2400
१०५	जड वाहनचालक श्रेणी-१ Heavy Duty Operator Grade-I	4000-100-6000	5200-20200	2400
१०६	वरिष्ठ लिपिक Senior Clerk	4000-100-6000	5200-20200	2400
१०७	सहाय्यक आरेखक Assistant Draftsman	4000-100-6000	5200-20200	2400
१०८	लघु टंकलेखक Steno Typist	4000-100-6000	5200-20200	2400
१०९	वरिष्ठ दफ्तर कारकून Senior Daftar Karkoon	4000-100-6000	5200-20200	2400
११०	हिवताप निरिक्षक Malaria Inspector	4000-125-6000	5200-20200	2400
१११	जड वाहनचालक श्रेणी-२ Heavy Duty Operator Grade-II	4000-125-6000	5200-20200	2400
११२	उप आवेक्षक Sub overseer	4000-125-6000	5200-20200	2400
११३	सर्वेक्षक Surveyor	4000-125-6000	5200-20200	2400
११४	सहाय्यक कार्यदेशक Assistant Forman	4000-125-6000	5200-20200	2400
११५	सहाय्यक यांत्रिकी Senior Assistant Mechanic	4000-125-6000	5200-20200	2400

विवरणपत्र—चालू
Statement—Contd.

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
११६	विजतंत्री Electrician	3200-85-4900	5200-20200	2000
११७	कृषी सहाय्यक Agricultural Assistant	4000-125-6000	5200-20200	2400
११८	वरिष्ठ यांत्रिकी Senior Mechanic	4000-100-6000	5200-20200	2400
११९	वरिष्ठ संघाता Senior Welder	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२०	वरिष्ठ लोहार Senior Blacksmith	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२१	वरिष्ठ सहाय्यक साचेकर Senior Assistant Moulder	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२२	वरिष्ठ कातारी Senior Turner	4500-125-7000	5200-20200	2400
१२३	वरिष्ठ सहाय्यक यंत्रकारागीर Senior Assistant Moulder	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२४	स्थापत्य अभियांत्रिकी सहाय्यक Civil Engineering Assistant	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२५	वरिष्ठ सहाय्यक बंधकार Senior Assistant Patternmaker	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२६	वरिष्ठ सहाय्यक संघाता Senior Assistant Welder	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२७	प्रमुख प्रयोगशाळा सहाय्यक Head Laboratory Assistant	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२८	वरिष्ठ यांत्रिकी सहाय्यक Senior Technical Assistant	4000-100-6000	5200-20200	2400
१२९	इंजिन चालक Engine Driver	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१३०	सुरंगवाला Blaster	4000-100-6000	5200-20200	1900
१३१	वरिष्ठ यंत्र कारागीर Senior Machinist	4000-100-6000	5200-20200	2400
१३२	वरिष्ठ सहाय्यक कातारी Senior Assistant Turner	4000-100-6000	5200-20200	2400
१३३	सहाय्यक ग्रंथपाल Assistant Librarian	3200-85-4600	5200-20200	2000
१३४	वरिष्ठ सर्वेक्षण सहाय्यक Senior Surveyor Assistant	3200-85-4900	5200-20200	2000
१३५	बलीवर्धक यंत्रचालक Bulldozer Driver	3200-85-4900	5200-20200	2000
१३६	अनुरेखक Tracer	3200-85-4900	5200-20200	2000
१३७	तांत्रिक सहाय्यक Technical Assistant	3200-85-4900	5200-20200	2000
१३८	यांत्रिकी Mechanic	3200-85-4200	5200-20200	2000
१३९	कनिष्ठ यांत्रिकी Junior Mechanic	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४०	सहाय्यक यांत्रिकी Assistant Mechanic	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४१	यांत्रिकी संघाता Mechanic Welder	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४२	कषत चालक Tractor Driver	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४३	प्रयोगशाळा सहाय्यक Laboratory Assistant	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४४	रस्ता रुळ चालक Road Roller Driver	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४५	संदेशक Signaller	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४६	जड यंत्रचालक श्रेणी-४ Heavy Duty Operator (Grade-IV)	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४७	गतीयंत्र चालक Loco Operator	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४८	कनिष्ठ सहाय्यक यांत्रिकी Junior Assistant Mechanic	3200-85-4900	5200-20200	2000
१४९	टंकलेखक Typist	3050-75-3950-80-4590		
		Plus- Special Pay Rs.40	5200-20200	1900
१५०	मीटर वाचक Meter Reader	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५१	मापी लिपिक Gauge Clerk	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५२	शाखा लिपिक Section Clerk	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५३	कनिष्ठ दफ्तर कारकून Junior Daftar Karkoon	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५४	टंकलेखक-नि-लिपिक Typist cum Clerk	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५५	खणपत्र लिपिक Bincard Clerk	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५६	अभिलेखापाल Record Keeper	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५७	सहा. भांडारपाल Assistant Store Keeper	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900

विवरणपत्र—चालू
Statement—Contd.

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१५८	कनिष्ठ लिपिक Junior Clerk	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१५९	क्षेत्रिय सहाय्यक Field Assistant	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६०	संगणक Computer	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६१	हत्यारपाल Toolkeeper	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६२	मिस्ट्री Mistry	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६३	जडवाहन चालक Heavy Vehicle Driver	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६४	दुरध्वनी चालक Telephone Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६५	खेपा मोजक Trip Counter	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६६	ऑगर कारकून Auger Karkoon	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६७	यंत्र चालक Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६८	भांडार परिचर Store Attendent	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१६९	रोज वहीपाल Log Bookkeeper	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७०	समयपाल Timekeeper	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७१	स्वागतकार Receptionist	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७२	वज्रचूर्ण वाचक Cement Gauger	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७३	कनिष्ठ सर्वेक्षक Junior Surveyor	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७४	कालवा निरिक्षक Canal Inspector	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७५	जलपातळी निरिक्षक Water Level Observer	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७६	सुतार Carpenter	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७७	तारतंत्री Wireman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७८	जोडारी Fitter	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१७९	पंपचालक Pump Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८०	गवंडी Mason	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८१	वाहनचालक Driver	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८२	नळ कारागीर Plumber	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८३	संधाता Welder	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८४	कुपोला परिचर Coupola Attendent	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८५	कात Turner	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८६	आवेदक Driller	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८७	तारमार्ग तंत्री Lineman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८८	लोहार Blacksmith	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१८९	रंगारी Painter	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९०	साचेकर Moulder	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९१	फॉटलर Fottler	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९२	करवत चालक Haksaw Machine Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९३	हलके यंत्र (वाहन) चालक Lightduty Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९४	यंत्र फीटर Bench Fitter	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९५	चक्कीवाला Miller	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९६	स्वयंचल जोडारी Auto Fitter	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९७	घनवाला Hammerman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९८	बॅटरी चार्जर Battery Charger	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
१९९	पत्रा कारागीर Tin Maker	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२००	गंधकी Valcansor	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०१	कुशन चालक Kushan Maker	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०२	झडपपाल Valvekeeper	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900

विवरणपत्र—चालू
Statement—Contd.

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
२०३	गती यंत्र चालक Loco Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०४	प्रभारक Chageman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०५	अमीन Amin	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०६	विंघन चालक Boring Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०७	झालारी Solderman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०८	हवादाब यंत्र चालक Compressor Obserman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२०९	मिश्रण यंत्रचालक Mixer Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१०	पुरुष तारतंत्री Head Wireman	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२११	वाहन सहाय्यक Assistant Driver	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१२	मोजणीदार Measurer	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१३	कारागीर श्रेणी-१ Artisan Grade-I	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१४	कारागीर श्रेणी-२ Artisan Grade-II	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१५	चरक यंत्र चालक Crusher Operator	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१६	शाखा निरीक्षक Sectional Inspector	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१७	बंधकार Pattern Maker	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१८	यंत्र कारागीर Machinist	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२१९	वीज विश्लेषक Electro Plater	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
२२०	स्वयंचल विजतंत्री Auto Electrician	3050-75-3950-80-4590	5200-20200	1900
अराजपत्रित वर्ग-४ Non Gazatted Class-4				
२२१	बिनहत्यारी पोलिस Unarmed Constable	2750-70-3800-75-4400	5200-20200	1800
२२२	ब्रपोपचार Dresser	2750-70-3800-75-4400	5200-20200	1800
२२३	माली Mali	2750-70-3800-75-4400	5200-20200	1800
२२४	खानसामा Khansama	2750-70-3800-75-4400	5200-20200	1800
२२५	हवालदार Havaldar	2610-60-2910-65-3300-70-4000	4440-7440	1600
२२६	नाईक Naik	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२२७	दफ्तरी Daftari	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२२८	चक्रमुद्रक शिपाई Roneo Peon	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२२९	लोहमुद्रक Ferro Printer	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३०	बांधणीकार Binder	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३१	मुकादम Mukadam	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३२	पंप परिचर Pump Attendent	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३३	सहाय्यक आवेदक Assistant Driller	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३४	सहाय्यक संघाता Assistant Welder	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३५	सहाय्यक रंगारी Assistant Painter	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३६	वाहक Conductor	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३७	सहाय्यक विंघन चालक Assistant Boring Operator	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३८	सहाय्यक कातारी Assistant Turner	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२३९	किल्लीवाला Keyman	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२४०	स्वच्छक Cleaner	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२४१	स्वयंपाकी Cook	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२४२	तेलवाला Oilman	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२४३	मोची Mochi	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२४४	पाटकरी Patkari	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२४५	जलद्वार रक्षक Sluice Keeper	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300

विवरणपत्र—चालू
Statement—Contd.

(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
२४६	मापी निरिक्षक Gauge Observer	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२४७	कालवा टपाली Canal Tapali	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२४८	जोडारी परिचर Fitter Attendent	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२४९	आंगर मुकादम Auger Mukadam	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२५०	सहाय्यक गवंडी Assistant Mason	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२५१	नाला किपर Nala Keeper	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२५२	मापी वाचक Gauge Reader	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२५३	टपाली Tapali	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1600
२५४	सहाय्यक यांत्रिकी Assistant Mechanic	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२५५	विंघन मुकादम Boring Mukadam	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२५६	प्रयोगशाळा परिचर Laboratory Assistant	2610-60-2910-65-3330-70-4000	4440-7440	1300
२५७	आंगर चालक Auger Operator	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२५८	शिपाई Peon	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२५९	चौकीदार Chowkidar	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६०	हमाल Hamal	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६१	पहारेकरी Watchman	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६२	मापी खलाशी Mapi Khalashi	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६३	पोहणार Swimmer	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६४	मजूर Mazdoor	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६५	सफाईदार Sweeper	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६६	सहाय्यक माळी Assistant Mali	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६७	मदतनीस Helper	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६८	कालजीवाहक Caretaker	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२६९	परिचर Attendent	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७०	प्रयोगशाळा शिपाई Laboratory Peon	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७१	कालवा चौकीदार Canal Chowkidar	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७२	दुरध्वनी शिपाई Telephone Peon	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७३	डाक रनर Dak Runner	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७४	खलाशी Khalashi	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७५	टोलकर Gangman	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७६	बैलगाडीवाला Cartman	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७७	कोषागार रक्षक Treasury Guard	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७८	सहाय्यक ऑपरेटर Assistant Operator	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२७९	क्षेत्रिय कामगार Fieldman Labour	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२८०	सहाय्यक लोहार Assistant Backsmith	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२८१	कनिष्ठ मिस्त्री Junior Mistry	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२८२	पाणीवाला Waterman	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२८३	सहाय्यक साचेकर Assistant Moulder	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२८४	तारमार्ग यंत्री Lineman	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300
२८५	सहाय्यक जोडारी Assistant Welder	2550-55-2660-60-3200	4440-7440	1300